

Puhuri Oy
Tietotie 2
90460 Oulunsalo

Arviointimenettelypyyntö 19.6.2025, arviointiohjelma 25.6.2025

Yhteysviranomaisen lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta, Portin laajennus -tuulivoimahanke, Salla

Yhteystiedot

Hankkeesta vastaava

Puhuri Oy
Tietotie 2
90460 Oulunsalo

Yhteyshenkilö: Harri Ruopsa, puh. 0400 730 793, etunimi.sukunimi(at)puhuri.fi

Hankkeesta vastaavan YVA-konsultti

Sitowise Oy
Voudintie 3
90400 Oulu

Yhteyshenkilö: Saara-Kaisa Konttori, puh. 044 321 0188,
etunimi.sukunimi(at)sitowise.com

Yhteysviranomainen

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Hallituskatu 3 B
96101 Rovaniemi

Yhteyshenkilö: Venla Liljeström, puh. 0295 037 421, etunimi.sukunimi(at)ely-keskus.fi

Sisällysluettelo

Yhteysviranomaisen lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta, Portin laajennus - tuulivoimahanke, Salla	1
Yhteystiedot	1
Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehdoista	3
Ympäristövaikutusten arviointimenettely	4
Ennakkoneuvottelu	5
Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen	5
Yleisötilaisuus	5
Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet	7
Yhteenvedot lausunnoista	7
Yhteenvedot mielipiteistä	14
Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta	15
Hankekuvaus	15
Hankkeen vaihtoehdot	16
Arvio hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta	18
Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin	18
Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja muiden menettelyjen yhteensovittaminen	18
Kaavoitus 18	19
Natura-arviointi	19
Poronhoitolain 53 §:n kaltainen neuvottelu	19
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	20
Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat	21
Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät	22
Yleistä 22	24
Yhdyskuntarakenne ja aineellinen omaisuus	24
Asutus, ihmisten elinolot ja viihtyvyys, virkistyskäyttö	25
Matkailu 26	27
Poronhoito	27
Melu 27	28
Välke 28	29
Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö	29
Arkeologinen kulttuuriperintö	29
Maa- ja kallioperä	30
Pohjavedet ja vesilain nojalla suojellut kohteet	30
Pintavedet	31
Luontoympäristö	32
Yhteisvaikutukset	35
Vaikutukset toiminnan jälkeen	36
Vaikutusten seuranta	36
Merkittävät ympäristövaikutukset	36
Suunnitelma osallistumisen järjestämisestä	36
Raportointi	37
Arviointiohjelman laatijoiden ja yhteysviranomaisen pätevyys	37

Arviointiohjelmalausunnon toimittaminen ja siitä tiedottaminen	38
Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus	38
Sovelletut oikeusohjeet	38
Asiakirjan hyväksyminen	39

Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista

Puhuri Oy suunnittelee Portin tuulivoimahankkeen laajennusta Sallan kuntaan noin 30 kilometriä lounaaseen Sallan kuntakeskuksesta. Hankealue rajautuu Kemijärven kunnan rajaan ja siitä on noin 35 kilometriä Kemijärven keskusta-alueelle. Suunniteltu tuulivoimaloiden alue muodostuu kahdesta osasta (länsiosa ja itäosa), sekä niiden väliin jäävästä Portin tuulivoimahankkeen ensimmäisen vaiheen alueesta. Alueen kokonaispinta-ala on noin 3684 hehtaaria. Portin tuulivoimahankkeen ensimmäinen vaihe laajenee yhteensä noin 1521 hehtaaria.

Portin tuulivoima-alueen ensimmäisen vaiheen kahdeksalle tuulivoimalalle on saatu rakentamisluvat vuonna 2019. YVA-menettelyssä oletetaan, että ensimmäinen vaihe on jo rakentunut (VE 0).

Vaihtoehtoehtona VE1 tarkastellaan tilannetta, jossa luvitettujen tuulivoimaloiden (8 kpl) lisäksi alueelle toteutetaan 14 uutta tuulivoimalaa, joiden kokonaiskorkeus on 300 m ja yksikköteho enintään 10 MW. Voimaloista viisi sijoittuu Portin ensimmäisen vaiheen länsipuolelle ja yhdeksän voimalaa ensimmäisen vaiheen itä- kaakkoispuolelle.

Vaihtoehtona VE2 tarkastellaan tilannetta, jossa luvitetut kahdeksan tuulivoimalaa toteutetaan myös korkeampina (kokonaiskorkeus 300 m) ja näiden lisäksi rakennetaan vaihtoehton VE1 14 uutta tuulivoimalaa (kokonaiskorkeus 300 m). Voimalapaikkojen sijainnit ovat samat kuin vaihtoehdossa VE1.

Tuulivoimaloiden lisäksi laajennusalueelle rakennetaan voimaloille johtavat huoltotiet ja maakaapelointi voimaloiden välille. Laajennuksen myötä Sallan Portin tuulivoima-alueella olisi yhteensä enintään 22 tuulivoimalaa, joiden kokonaisteho olisi maksimissaan 185 MW, koska luvitettujen 8 voimalan kokonaisteho on alle 45 MW.

Laajennusalueen voimalat kytketään maakaapelein Portin ensimmäisen vaiheen Huhtavaaran sähköasemalle, josta sähkö siirretään Koillis-Lapin Sähkön alueverkkoon rakenteilla olevan 110 kV:n voimajohdolla Koillis-Lapin Sähkö Oy:n Sallan Kursun sähköasemalle.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki, 252/2017) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja arvioinnin yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely) sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. YVA-lain liitteen hankeluettelon 1 kohdan 7e) mukaan YVA-menettelyä sovelletaan tuulivoimahankkeisiin, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 MW.

Hankkeesta vastaava toimittaa YVA-lain 16 §:n mukaisesti ympäristövaikutusten arviointiohjelma yhteysviranomaiselle. Arviointiohjelman tulee sisältää tarvittavat tiedot hankkeesta ja sen kohtuullisista vaihtoehdoista, kuvaus ympäristön nykytilasta, ehdotus arvioitavista ympäristövaikutuksista ja niiden selvittämisestä sekä suunnitelma arviointimenettelyn järjestämisestä. Arviointiohjelman sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-asetus, 277/2017). Yhteysviranomainen huolehtii siitä, että arviointiohjelmasta pyydetään lausunnot ja varataan tilaisuus mielipiteiden esittämiselle sekä antaa hankkeesta vastaavalle lausunnon arviointiohjelmasta.

Hankkeesta vastaava laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus) arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta. YVA-lain 19 §:n mukaan arviointiselostuksen tulee sisältää tarvittavat tiedot hankkeesta, kuvauksen ympäristön nykytilasta, kuvauksen hankkeen ja sen kohtuullisten vaihtoehtojen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista, niiden lieventämisestä, seurannasta ja vaihtoehtojen vertailusta, tiedot ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toteuttamisesta ja yleistajuisen yhteenvedon. Arviointiselostuksen sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Yhteysviranomaisen on huolehdittava siitä, että myös arviointiselostuksesta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. Yhteysviranomainen tarkistaa arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun sekä laatii tämän jälkeen perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Lupahakemukseen on ennen päätöksentekoa liitettävä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä. Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on otettava huomioon arviointiselostusta koskevat kuulemisten tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon.

Hankkeesta vastaava on 25.6.2025 toimittanut Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus) Portin laajennus tuulivoimahankkeen

ympäristövaikutusten arviointiohjelman. Lapin ELY-keskus antaa tämän lausunnon YVA-lain mukaisena yhteysviranomaisena. Hankkeeseen sovelletaan YVA-lain 3.1 §:n mukaisesti YVA-menettelyä.

Ennakkoneuvottelu

Hankkeen suunnittelusta järjestettiin ennakkoneuvottelu 3.4.2023 edistämään muun muassa hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Ennakkoneuvotteluun osallistuivat yhteysviranomainen, hankkeesta vastaava, YVA-konsultti, Sallan kunta, Kemijärven kunta, Lapin liitto, Lapin hyvinvointialue, Lapin maakuntamuseo ja Paliskuntain yhdistys. Ennakkoneuvottelusta on laadittu muistio. Ennakkoneuvotteluja voidaan pitää tarpeen mukaan myös myöhemmin YVA-menettelyn aikana.

Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen

Yhteysviranomainen tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olostä sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 30.7.–28.8.2025. Kuulutus ja arviointiohjelma julkaistiin ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/portinlaajennustuulivoimahankesallaYVA. Kuulutus on lähetetty 18.7.2025 Sallan kunnalle ja Kemijärven kaupungille julkaistavaksi niiden verkkosivuilla. Kuulutuksesta, arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olostä sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen on tiedotettu Koti-Lappi ja Lapin Kansa lehdissä julkaistuilla ilmoituksilla kuulutuksesta. Arviointiohjelma on ollut nähtävillä kuulemisaikana painetussa muodossa Sallan kunnanviraston teknisessä toimistossa, Kemijärven kaupungin palvelupiste Sortteerissa sekä Lapin ELY-keskuksessa. Lisäksi arviointiohjelmasta on ollut mahdollista tutustua myös Sallan kirjastossa ja Kemijärven kaupunginkirjastossa.

Yleisötilaisuus

Arviointiohjelmasta järjestettiin yleisötilaisuus 12.8.2025. Tilaisuuteen oli mahdollista osallistua myös etäyhteydellä. Yleisötilaisuuksissa kysyttiin ja kommentoitiin mm. seuraavia asioita. Tilaisuuksien muistiinpanot teki konsultti.

- Mikä on ekologinen yhteystarve maakuntakaavassa?
- Otetaanko positiivia vaikutuksia huomioon vaikutustenarvioinnissa ja onko niitä?

29.9.2025

- Mikä on melun vaikutusalue, jossa ihmiskorva kuulee melun mikä tuulimyllyistä lähtee?
- Myönteisistä vaikutuksista: kunta saa kiinteistöverotuloa, sähkönsiirtomaksun hinnat alenevat hankkeen myötä.
- Onko puhuri sähköntuottaja, mihin sähkö myydään?
- YVA olisi ollut hyvä tehdä jo hankkeen ensimmäisessä vaiheessa. Ekologista yhteystarvetta maakuntakaavasta ei ole huomioitu aiemmin, eikä suojelualueista ole piitattu.
- Poroaita mikä on myös maakuntakaavassa, on yksityisomistamalla maalla ja on siirrettävissä, täytyykö silti pitää lainsäädännön mukainen poroneuvottelu?
- Tuulivoimarakentamisessa on tärkeää huomioida hulevesivaikutukset. Ei riitä, että huomioidaan vain tärkeät kalavesistöt, vaan tulee huomioida missä on kutualueet ja mitkä ovat kiintoaineskuormituksen vaikutukset. Ei voida esitellä vain kalastuksen vaikutuksia virkistyskäyttöön vaan vaikutukset tulee esitellä kokonaisvaltaisesti.
- Kaava-alue ei sisälly maakuntakaavamerkintään, mikä merkitys tällä on hankkeen etenemiseen?
- Voiko päivittyvällä maakuntakaavalla olla merkitystä tähän kaavaan? Esimerkiksi, jos tulee voimaan uusi vaihemaakuntakaava?
- Kyllähän Lapin maakuntakaavassa voidaan osoittaa tv-alueita. Tulee olla kriittinen vastauksiin, konsultti vastaa vain hanketoimijan puolesta.
- Jos korotetaan jo luvitettuja myllyjä, alkaako kaavaprosessi alusta?
- Lähtee kahdeksan tuulivoiman hanke liikkeelle, vaikka ei tulisi päätöstä 14 uudesta voimalasta?
- Kauanko lupamenettelystä kestää, että myllyt on pystyssä?
- Vaikuttaako laajennus puolustusvoimien toimintaan?
- Tutkaohjattavat valot, ovatko ne nykypäivää?
- Valitusoikeudesta, ensimmäisessä vaiheessa Kemijärvi valitti hankkeesta, vaikkei ollut valitusoikeutta, tuleeko naapurikunnalla nyt mahdollisuus valittaa?

Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet

Yhteysviranomaisen pyysi 29.7.2025 lausunnot seuraavilta tahoilta: Sallan kunta, Sallan kunnan rakennusvalvontaviranomainen, Kemijärven kaupunki, Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta, Posion kunta, Lapin liitto, Lapin maakuntamuseo, Metsähallitus, Lapin aluehallintovirasto, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Puolustusvoimat, 3. logistiikkarykmentti, Lapin hyvinvointialue, pelastuslaitos, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Finavia Oyj, Fintraffic Lennonvarmistus Oy, Fingrid Oyj, Väylävirasto, Ilmatieteen laitos, Luonnonvarakeskus, Sallan Paliskunta, Hirvasniemen Paliskunta, Tolvan Paliskunta, Paliskuntain yhdistys, Lapin lintutieteellinen yhdistys ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry, Pro Kutsa ry, Sallan riistanhoitoyhdistys ry, Kemijärven riistanhoitoyhdistys ry, Kursun Erä ry, Etelä-Sallan Erä ry, Sallan yhteismetsä, MTK Itä-Lappi ry, MTK Lappi ry, Sallan metsänhoitoyhdistys ry, Metsänhoitoyhdistys Lappi, Suomen Metsäkeskus, Kursun kyläseura ry, Salla-Seura ry, Räisälän kyläyhdistys ry, Joutsijärven kyläyhdistys ry, Sallan Yrittäjät ry, Matkalle Sallaan yhdistys ry, Wilderness Suomu Oy, Kemijärven kehitys Oy, Kemijärven matkailu ry, Digita Oy, Cinia Group Oy, DNA Oyj, Elisa Oyj, Telia Finland Oyj, Suomen erillisverkot Oy ja Koillis-Lapin Sähkö Oy.

Edellä mainittujen lisäksi muilla tahoilla ja kansalaisilla on ollut mahdollisuus esittää mielipiteensä arviointiohjelmasta. YVA-ohjelmasta annettiin 18 lausuntoa ja 2 mielipidettä. Lisäksi Ilmatieteen laitos totesi, ettei sillä ole lausuttavaa arviointiohjelmasta. Kaikki lausunnot ja mielipiteet toimitettiin hankkeesta vastaavalle. Lapin ELY-keskus säilyttää alkuperäiset lausunnot ja mielipiteet. Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä yhteenvetoina.

Yhteenvedot lausunnoista

Kemijärven kaupunki

Kemijärven kaupunki edellyttää, että YVA-selostuksessa:

1. Arvioidaan perusteellisesti hankkeen vaikutukset Suomen matkailuun ja matkailuelinkeinon kehitykseen
2. Toteutetaan kattava melu-, välke- ja näkyvyysmallinnukset, jotka huomioivat myös Kemijärven puoleiset alueet ja matkailuinvestoinnit.
3. Analysoidaan matkailijoiden kokemuksiin kohdistuvat vaikutukset sekä pitkän aikavälin imago-vaikutukset Suomentunturin matkailukeskukselle.
4. Selvitetään hankkeen vaikutukset poronhoitoon, luonnon monimuotoisuuteen ja muihin elinkeinoihin kattavasti ja perustellusti.

29.9.2025

5. Varmistetaan, etteivät hankkeen haitalliset vaikutukset vaaranna Suomutunturin matkailukeskuksen vetovoimaa ja kehitystä.
6. Selvitetään vaikutukset linnustoon, mukaan lukien muuttoreitit ja pesimäalueet.
7. Selvitetään mahdolliset vaikutukset Natura 2000 -alueisiin ja muihin suojelukohteisiin.
8. Tehdään kattava sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten arviointi aluetalouteen sekä kuntien omistaman verkkoyhtiön tuottoihin sekä toimintaedellytyksiin ja tuleviin investointimahdollisuuksiin.
9. Selvitetään mahdollisuuksia paikallisten yritysten osallistumiseen rakentamis- ja huoltovaiheessa.

Kemijärven kaupunki toivoo tiivistä vuoropuhelua erityisesti Suomen matkailutoimijoiden ja kaupungin elinkeinopuolen kanssa. Alueen asukkaiden osallistaminen jatkosuunnitteluun on tärkeää.

Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta

Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta katsoo, että vaihtoehtojen valintaa tulee perustella arviointiselostuksessa ja omaisuuden käytölle aiheutuva rasitus/haitta voi olla naapuruussuhdelaisissa tarkoitettu kohtuuton rasitus. Tulisi selvittää hankkeen maa-ainestenottotarve myös muualta, mahdolliset uudet ottopaikat ja ottamisesta aiheutuvat vaikutukset tulee tunnistaa ja esittää arviointiselostuksessa. Myös mahdollisen ympäristölupaa edellyttävän läjitysalueen/-alueiden tarve tulee selvittää arviointiselostukseen, sekä esittää suunnitellut läjityspaikat ja toiminnan ympäristövaikutukset.

Maisemavaikutusten osalta arviointi tulee lähtökohtaisesti ulottaa koko sille alueelle, jolle laadittava näkymäalueanalyysi osoittaa tuulivoimaloiden näkyvän. Tulee esittää vaikutuskohteesta katsoen maiseman muutos ja huomioida miten ympäristön luonne ja siinä tapahtuvat muutokset vaikuttavat ympäristöä hyödyntävän matkailun, vapaa-ajantoimintojen ja virkistyskäytön edellytyksiin, ihmisten viihtyvyyteen ja elinoloihin.

Tuulivoimalat tulee pyrkiä sijoittamaan siten, että vaikutus luontokohteisiin olisi mahdollisimman vähäinen. Rakentaminen voi aiheuttaa pysyviä muutoksia alueen hydrologiaan. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon vesistöihin kohdistuvat pysyvät ja pitkäaikaiset muutokset. Vesien hallinta tulee toteuttaa siten, että soiden ja pienvesien vesitalous säilyisi mahdollisimman muuttumattomana.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee tunnistaa eri vaikutusten väliset yhteydet ja se, että vaikutusten kertyminen samoille alueille voi lisätä niiden merkittävyyttä. YVA-menettelyssä tulee etsiä keinoja ehkäistä haitallisia ympäristövaikutuksia.

29.9.2025

Lapin liitto

Kohtaan 1.3.2 Maakunnalliset tavoitteet on hyvä täydentää, että vuoden 2025 aikana päivitetään Lappi-sopimus. YVA-ohjelmassa ei ole selkeästi tuotu esille kuuluko sähkönsiirtoreitti ympäristöarvioinnin hankealueeseen.

Lapin liiton näkemyksen mukaan YVA-menettelyssä tulee arvioida tuulivoimahankkeen suhde maakuntakaavan ratkaisuihin. Maakunnan suunnittelun kannalta vaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää erityisesti huomiota hankealueen läheisiin suojelu- ja virkistysalueisiin, poronhoitoon sekä lähialueen kyliin, kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta tärkeille alueille sekä Suomen matkailualueelle suuntautuviin maisemavaikutuksiin. Lisäksi tulee huomioida yhteisvaikutukset Portin tuulivoimahankkeen ensimmäisen vaiheen kanssa sekä vaikutukset ilmalavontatutkiin ja puolustusvoimien radioyhteyksiin.

Lapin maakuntamuseo

YVA-ohjelmassa tunnistetaan arkeologisen kulttuuriperinnön lähtötilanne. YVA-ohjelmaa tulee täydentää VARK-alueiden osalta. YVA-ohjelmassa on tunnistettu rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät alueet ja kohteet. Lapin maakuntamuseon näkemyksen mukaan ohjelmaa tulee täydentää paikallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristön kohteiden ja alueiden osalta.

Lapin hyvinvointialue, Lapin pelastuslaitos

Pelastuslaitos antaa lausunnon koskien hankkeen rakenteellisen paloturvallisuuden suunnitteluratkaisuja, kun hanke on edennyt rakennuslupavaiheeseen.

Puolustusvoimat, 3. logistiikkarykmentti

Jos toteutettavien tuulivoimaloiden lukumäärä on suurempi, tuulivoimalan ovat yli 10 m korkeampia tai sijoittelu poikkeaa yli 100 m, Pääesikunnalta on pyydettävä uusi lausunto hankkeen hyväksyttävyydestä. Jos muutokset ovat pienemmät, muutoksista tulee välittää tieto Pääesikunnan operatiiviselle osastolle. YVA-ohjelman mukaan Puolustusvoimien Pääesikunta on antanut vuonna 2023 hyväksytyn lausunnon tuulivoimahankkeelle ja suhtautunut myönteisesti laajennukseen. Puolustusvoimat ei näe estettä laajennukselle.

Metsähallitus

Hankealueen itäpuolella sijaitsee Metsähallituksen hallinnassa oleva Suomujärven aavan luonnonsuojelualue. Laajennuksen myötä tuulivoimahanke on siirtynyt lähemmäs suojelualueutta, ollen lähimmillään n. 100 metrin etäisyydellä. Hankealueen sijoituksessa huomattavan lähelle suojelualueutta, tulee vaikutukset arvioida riittävällä tarkkuudella,

29.9.2025

huomioiden mm. suojelualueella pesivän linnuston liikkuminen hankealueen suuntaan sekä mahdolliset hankkeen toimenpiteistä aiheutuvat vesistövaikutukset.

Lisäksi Metsähallitus lausuu hankealueella ja sen läheisyydessä esiintyvistä salassa pidettävistä uhanalaisista lajeista.

Väylävirasto

Suunnittelun aikana on riittävän ajoissa kiinnitettävä huomiota tuulivoimalan osien varastoinnin ja kuljetusreittien selvittämiseen. Tuulivoimalakuljetukset vaativat aina erikoiskuljetusluvan. Jos rakenteiden vahvistamiselle tai parantamistoimille, todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Ensisijaisesti tuulivoimalakuljetukset tulisi suunnitella muuta reittiä kuin rautatien tasoristeysten kautta. Tuulivoimaloiden ja sähkönsiirron suunnittelussa sekä työskentelyssä tie- ja rautatiealueella tulee noudattaa Väyläviraston ohjeita.

Luonnonvarakeskus (Luke)

Luke katsoo, että Sallan paliskunnan poronhoitoa sekä hankkeen ja sijoittumista paliskuntaan, poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten tunnistamista sekä arvioinnin lähtötietoja ja arviointimenetelmiä on kuvattu melko kattavasti. Luke näkee kuitenkin tärkeäksi, että vaikutusarvioinnissa hyödynnetään myös porojen liikkumisesta ja laiduntamisesta saatavilla olevia GPS-paikannuksia ja, että paliskunnalta saatuja tietoja, arvioita ja näkemyksiä kuunnellaan ja huomioidaan aidosti sekä hyödynnetään samalla saatavilla olevaa tutkimustietoa tuulivoima-alueiden tai vastaavan tyyppisten maankäyttöhankkeiden vaikutuksista poronhoitoon. Poronhoitoon kohdistuvassa yhteisvaikutusten arvioinnissa tulisi huomioida paliskuntaan suunniteltujen maankäyttöhankkeiden yhteisvaikutusten lisäksi myös jo paliskunnassa olemassa olevien maankäyttömuotojen laajuutta ja vaikutuksia laitumiin, porojen laidunten käyttöön, poronhoitotöihin ja poronhoitoon.

Luke arvioi, että tuulipuiston vaikutukset arvokkaisiin lintualueisiin jäivät vähäisiksi, mutta metson ja teeren soidinpaikat sekä hakomisalueet tulee huomioida, sillä ne lisäävät törmäysriskiä kanalinnuilla; voimaloiden alaosan värityksen muuttamista suositellaan riskin pienentämiseksi. YVA käsittelee muuta eläimistöä melko yleisellä tasolla.

Sallan paliskunta

Sallan paliskunnan kanta Portin tuulivoimalaajennushankkeesta ja aiemmin luvitettujen kahdeksan voimalan korottamisesta on kielteinen. Paras hankkeen vaihtoehdoista on VE0.

29.9.2025

Alueen porot käsitellään Sinnamon erotusaidassa. Sinnamon alue on tärkeä kesä- ja syyslaidunalue. Voimaloita on ympäriinsä erotusaidan välittömässä läheisyydessä. Selvää on, että porot joutuvat alueelta väistämään. On vaikea ennakoida mihin porot tuulivoimala-alueelta siirtyvät. Toteutuessaan hanke veisi suoraa laidunalaa ja voimajohdot pirstovat laidunalat. Porot siirtyvät muualle aiheuttaen siten laidunnuspainetta ja laidunten kulumista muissa paliskunnan osissa. Luontaiset porojen kulkureitit häiriintyvät ja menettävät merkityksensä.

Poronhoitolaki turvaa poronhoidon asemaa sekä alueidenkäytöllisiä edellytyksiä ja maakuntakaavan yleismääräys edellyttää poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet.

YVA-selostuksessa alueen nykytilaa tulee kuvata tarkemmin, jotta alueiden merkityksestä paliskuntien poronhoidolle saadaan oikea kuva. Poronhoidon nykytilasta ja siihen kohdistuvista vaikutuksista tulee tehdä riittävän laaja selvitys. Muiden hankkeiden (Rokamo-Nälkämä, Nuolivaara) myötä tuleviin yhteisvaikutuksiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Mitä vaikutuksia paliskunnalle tulee porojen siirtymisestä alueelta pois. Mikäli tuulivoimaa alueelle rakennetaan, kaikki aiheutuvat vaikutukset tulee pyrkiä minimoimaan ja laidunmenetykset, erotusaitan ja kämpän siirto sekä muut aiheutuvat haitat tulee korvata täysimääräisesti. Paliskunnalle tulee turvata ajankohtainen tiedon saanti YVA-menettelyn ja muiden hankkeeseen liittyvien menettelyiden aikana. Poronhoitolain mukaiset neuvottelut tulee käydä riittävän ajoissa, jotta asioihin voidaan vaikuttaa.

Paliskuntain yhdistys

Paliskuntain yhdistys lausuu asiassa yleisellä tasolla maankäyttöhankkeitten suuren määrän takia. Yhdistyksen lausunnossa annetaan ohjeita poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arviointiin.

Paliskuntain yhdistys korostaa, että vaikutusten asianmukaiseen selvittämiseen ohjaa paitsi YVA-laki myös poronhoitolaki sekä maakuntakaava. Nämä edellyttävät erityistä poronhoidon huomioon ottamista suunnittelussa ja sen toimintaedellytysten turvaamista. Ympäristöön ja alueiden käyttöön aiheutuvat muutokset vaikuttavat aina poronhoitoon. Poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset voivat olla merkittäviä ja näin ollen ne on selvitettävä YVA-menettelyssä yhteistyössä paliskunnan kanssa. Paliskunnan tietoa on hyödynnettävä arviointia tehtäessä. Haitat tulee pyrkiä ensisijaisesti estämään ja lieventämään sekä korvata ne haitat, mitä ei voi estää tai lieventää, paliskunnalle täysimääräisesti. YVA- ja kaavamenettelyn aikana tulee neuvotella paliskunnan kanssa PHL 53 §:n mukaisesti tai kaltaisesti. Paliskunnan lausunnot ja kannanotot tulee ottaa huomioon painoarvoltaan merkittävinä.

Alue sijoittuu Sallan paliskunnan alueelle. YVA-ohjelmassa mainitaan alueella laiduntavan myös yksittäisiä Tolvan ja Hirvasniemen paliskunnan poroja. Alueen poronhoito perustuu luonnonlaitumien ja porojen luontaisen laidunkierroon ympärivuotiseen hyödyntämiseen. Paliskunnat ovat erittäin kuormittuneita laidunalansa vähenemisestä ja pirstoutumisesta teollisen maankäytön vuoksi. Hankkeiden suunnittelu työllistää paliskuntien poroisäntää ja hallintoa kohtuuttomasti. Poronhoidon laidun- ja toimintatila ei kestä muusta maankäytöstä aiheutuvaa kumuloituvaa häiriötä ja laidunalan heikkenemisen ja vähenemisen taakkaa.

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry ja Lapin lintutieteellinen yhdistys ry

Yhdistykset vaativat, että ensisijaisesti Portin laajennusta ei tulisi toteuttaa, sillä se on ristiriidassa sekä alueidenkäyttölain tavoitteiden että maakuntakaavan kanssa ja vaarantaa ekologisen yhteyden. Alueelle sijoittuu lisäksi erityisesti suojeltavia lajeja, joiden elinympäristöjä hanke kaventaisi ja pirstoisi. Toissijaisesti itäosa tulisi jättää toteuttamatta kokonaan maakuntakaavassa osoitetun ekologisen yhteyden ja alueella esiintyvien vaarantuneiden, silmälläpidettävien ja uhanalaisten lajien turvaamiseksi. Jos laajennushankkeen edistämistä jatketaan, tulee esittää tarkat suunnitelmat hydrologisten vaikutusten hallintaan, vesistö- ja linnustovaikutusten ehkäisyyn ja yhteisvaikutusten arviointiin. Lintuselvityksiä tulisi laajentaa useammalle maastokaudelle huolehtien siitä, että selvitysten toteuttajalla on riittävä ammattitaito ja kyky arvioida selvitysten ajankohta suhteutuen paikallisiin maasto- ja sääolosuhteisiin ja niiden vaikutuksiin seurattavaan lajistoon. Yhdistysten näkemys on, että Portin laajennuksen tuulivoimahanke yhdessä alueelle kohdistuvan metsätalouden kanssa lisäisi elinympäristöjen pirstoutumista ja heikentää luonnon monimuotoisuutta. Hanke ei ole hyväksyttävä suunnitellussa laajuudessaan.

Imperia-asteikon toteutus voi heikentää luonnon monimuotoisuutta ja vääristää YVA-selostuksen johtopäätöksiä. YVA-ohjelmassa olisi tullut esittää jo tehdyt lintuselvitykset. Keskeisien tietojen julkaisun siirtäminen myöhempään vaiheeseen rajoittaa osallisten mahdollisuuksia perehtyä hankkeen linnustovaikutuksiin ja kaventaa siten osallistumisoikeutta. SLL Lapin piiri ry esittää, että olisi asianmukaista järjestää yleisötilaisuus myös Kemijärven puolella paikassa, joka olisi hankkeen lähialueella asuville parhaiten tavoitettavissa.

Wilderness Suomi Oy

Sallan Portin tuulivoimapuiston myötä Suomen matkailualue menettää merkittävän vetovoimatekijän ja ympäristön myönteisen merkityksen elinkeinolle. Hankkeen vaikutus maisemaan on kohtuuton ja keskeinen. On epäselvää, mille alueille menettely ja selvitykset kohdistuvat.

29.9.2025

Tuulivoimarakentaminen edellyttää ympäristölupaa. Suomen matkailualueen käytölle voimaloista aiheutuu enemmänkin kuin kohtuuton haitta. Haitta on jopa ylitsepääsemätön matkailun liiketoiminnan kehittämisen kannalta.

Suomutunturilla on käynnissä laaja investointihankkeiden kokonaisuus, joka on mahdollisesti menetetty sen jälkeen, kun tuulivoimapuiston toiminta on käynnistynyt.

Maisemavaikutusten ja visuaalisten vaikutusten osalta arviointi tulee ehdottomasti ja lähtökohtaisesti ulottaa koko sille alueelle, jolle laadittava näkymäalueanalyysi osoittaa tuulivoimaloiden näkyvän. On välttämätöntä, että esitetään vaikutuskohteesta katsoen maiseman muutos, jossa on huomioitu myös voimaloiden lapojen liike ja siitä aiheutuva välke eri vuodenaikoina sekä vuorokauden aikoina. Tulee lisäksi huomioida, miten ympäristön luonne ja siinä tapahtuvat muutokset vaikuttavat ympäristöä hyödyntävän matkailun, vapaa-ajantoimintojen ja virkistyskäytön edellytyksiin ja niiden myötä ihmisten viihtyvyyteen ja elinoloihin.

Suomu Oy korostaa ja vaatii, että tehdään laaja kokonaisarviointi. Arvioinnissa on huomioitava kaikki vaikutukset, koostaen niistä yhteisten vaikutusten arviointi. Portin tuulivoimapuistoa ei tule rakentaa sen aiheuttaman erittäin merkittävien kielteisten taloudellis-ekonomisten vaikutuksen vuoksi. Tuulivoimapuisto vaarantaa Suomen matkailualueen, Suomutunturin kehittämisen ja taloudellisen hyötykäytön.

Sallan yhteismetsä

Portin tuulivoimahanke liittyy jo olemassa olevaan kaavoitettuun tuulipuistoon ja laajennus tukee näin ensimmäistä vaihetta. Hanke keskittää tuulivoiman tuotantoa samalle alueelle, jolloin se aiheuttaa mahdollisimman vähän haittavaikutuksia ja kuormitusta. Hanke tukee vihreää siirtymää ja samalla myös alueen matkailua. Alue on tärkeää porotalousaluetta, mutta yhteistyössä tähänkin varmasti ratkaisut löydetään. Hanke tukee vahvasti paikallista elinkeinoelämää, aluetaloutta ja sähkönsiirtoa.

Fingrid Oyj

Portin tuulivoimapuiston laajennuksen hankealueella ei ole Fingridin toimintoja. Fingrid Oyj on kantaverkkoyhtiö, jolla on sähkömarkkina- ja laissa määritelty verkon kehittämis- ja liittämisvelvollisuus. Kantaverkkoliityntöjen tulee täyttää Fingridin yleisissä liittymisehdoissa (YLE) esitetyt tekniset vaatimukset. Kustakin liittymästä sovitaan erillisellä liittymissopimuksella tapauskohtaisesti.

Suomen Erillisverkot Oy

Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.

29.9.2025

Elisa Oyj

Elisa Oyj pyytää huomioimaan hankkeen teleliiketeelle aiheutuvat haitat. Linkkiyhteyksien rakentaminen kyseisen alueen halki jatkossa on mahdotonta.

Digita Oy

Hankkeen vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta. Tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni- tv:n vastaanottoon ja myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Viimeistään rakennuslupien myöntämisvaiheessa hankkeesta vastaavan tulisi esittää konkreettinen suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi. Mikäli tämä ei ole mahdollista, hankevastaavan tulee sitoutua laatimaan ja toimittamaan konkreettinen suunnitelma häiriöiden. Luvissa tulee täsmentää, että hankkeesta vastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista. Digita korostaa, että tuulivoimatoimijan tulee huolehtia aiheuttamiensa häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Telia Finland Oyj

Jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Yhteenvedot mielipiteistä

Mielipide 1, Pro Kemijärvi ry

Pro Kemijärvi ry vaatii, että hanketta ei hyväksytä. Maisemavaikutukset ulottuvat huomattavan kauas, mm. Joutsijärven asutukseen 16 km päähän ja Kemijärven keskustaajamaan 30 km päähän. Asukkaat ja kiinteistöjen omistajat joutuvat ylläpitämään alueillaan suojapuustoa ja -istutuksia peittämään voimaloiden näkyminen maisemassa. Voimalat tulevat näkymään selvästi Joutsijärven kylään, mikä alentaa kiinteistöjen arvoa.

Tuulivoimalat eivät sopeudu Suomen matkailukeskuksen läheisyydessä maisemaan, vaan rikkovat luontoarvoja sekä aiheuttavat taloudellisia menetyksiä maaomistajille sekä alueen yrittäjille. Hanke tulee Kalliovaaran lähietäisyyteen, joka on Suomen alueen paras revontulimatkailun paikka, ja sijaitsee juuri pohjoisessa revontulimaiseman edessä. Matkailuvaikutusten arviointi on puutteellinen.

Alueella sijaitsee useampia suuren uhanalaisen petolinnun pesiä.

Verrattuna muihin tuulivoimahankkeisiin, esimerkiksi Nuolivaaran YVA-selostukseen, Portin tuulivoimapuiston kuvasovitteet ja havainnekuvat on tehty ala-arvoisesti

29.9.2025

vääristellen todellisuutta ja myllyjen näkyvyyttä. Yhdistys esittää mielipiteen liitteenä asiantuntijan selvityksen kuvasovitteiden laadusta.

Mielipide 2

Mielipiteen esittäjä omistaa mökin vaikutusalueella Vilmajärven rannalla, josta päänäkymä avautuu järvelle kohden suunniteltua tuulivoimapuistoa. Mielipiteen esittäjä haluaa varmistaa, että Vilmajärven maisema tulisi mallinnetuksi arviointia varten.

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta

Hankekuvaus

Hanke, sen sijainti ja koko sekä tarkoitus on kuvattu arviointiohjelmassa. YVA-ohjelmassa esitetyn lisäksi yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa on tärkeä esittää myös suunnitelma huoltoteiden ja tuulivoimala-alueen sisäisten maakaapeli sijainnista tarkemmin, jotta niiden vaikutuksia voidaan arvioida. Erityistä huomiota tulee kiinnittää vesistöjen ylitysten- ja alitusten suunnitteluun ja kuvaukseen sekä voimaloiden sijainnin kuvaamiseen suhteessa vesistöihin, jotta vesistövaikutusten arviointi on mahdollista. Vaikka suunniteltaisiin olemassa olevien (metsä)teiden käyttöä, voi niihin olla tarve tehdä suuriakin parannustöitä, millä voi olla vaikutusta mm. kasvillisuuteen, vesistöihin ja lähteisiin.

YVA-selostuksessa tulee esittää laskennallinen selvitys siitä, että hankkeen ensimmäisessä vaiheessa suunnitellun voimajohdon ja alueverkon siirtokyky on riittävä hankkeessa tuotettavan sähkön siirtämiseksi. Selvityksessä tulee ottaa huomioon myös muut energiahankkeet, joita suunnitellaan liitettäväksi samaan alueverkon voimajohtoon. Mikäli voimajohdon kapasiteetti ei ole riittävä hankkeessa tuotettavan sähkön siirtämiseksi, tässä YVA-menettelyssä tarkastellun hankkeen tulee sisältää sähkönsiirron toteuttaminen kantaverkon sähköasemalle asti.

Maa-ainesten otto on osa hanketta ja siitä aiheutuu merkittävä osa hankkeen rakennusaikaisista vaikutuksista. Arviointiohjelmassa ei ole esitetty arviota tarvittavista ainesmääristä. YVA-selostuksessa tulee esittää tarvittavat ainesmäärät kiintokuutiaina (m^3), mikä on sekä maa-ainelain mukaisessa lupamenettelyssä että YVA-laissa käytetty yksikkö. Hankealueella luvitetulta ottoalueelta mahdollisesti saatavien aineiden riittävyyttä tulee tarkastella suhteessa hankkeessa tarvittavaan ainesmäärään. Tarkastelussa tulee lisäksi ottaa huomioon aineiden soveltuvuus hankkeen rakentamistoimenpiteisiin. Mikäli luvitetulta ottoalueelta ei ole saatavilla tarpeeksi rakentamiseen soveltuvia maa-aineksia ja niiden ottamiseksi suunnitellaan uutta tai uusia maa-ainesten ottoalueita, tulee niiden sijaintipaikat kuvata arviointiselostuksessa.

Maa-ainesten ottamiseen liittyviä vaikutuksia on arviointiohjelmassa tunnistettu hyvin vähän. Kuitenkin tuulivoimaloiden alueelle sijoittuvan maa-ainesten ottamisen vaikutukset kohdistuvat suoraan hankealueeseen, minkä takia on tärkeää arvioida ottamistoiminnasta esimerkiksi pohjavesiin ja luontoympäristöön kohdistuvat vaikutukset.

Hankkeen vaihtoehdot

Vaihtoehtona VE 0 tarkastellaan tilannetta, jossa hankekokonaisuuden ensimmäisen vaiheen kahdeksan tuulivoimalaa toteutetaan Portin tuulivoimapuiston yleiskaavan ja rakennuslupien mukaisesti (kokonaiskorkeus 240 m, hankkeen kokonaisteho alle 45 MW). Yhteysviranomainen korostaa, että myös 0-vaihtoehdon vaikutukset tulee selvittää tässä YVA-menettelyssä, jotta vaihtoehtojen vaikutusten vertailu ns. nolatilanteeseen on mahdollista.

YVA-ohjelmassa esitetyt vaihtoehdot VE1 ja VE2 eivät eroa toisistaan esitettävien uusien voimalapaikkojen osalta lainkaan. Näin ollen myös eri vaihtoehtojen muun muassa luontoympäristöön, yhdyskuntarakenteeseen, ihmisiin ja asutukseen, maisemaan sekä kulttuuriympäristöön aiheuttamien vaikutusten ero voi jäädä vähäiseksi. Arviointiohjelman mukaan YVA-menettelyn edetessä vaihtoehtoja voidaan tarvittaessa muokata tai muodostaa lisää tehtävien selvitysten ja arviointitulosten mukaisesti.

Yhteysviranomainen pitää tärkeänä, että hankkeen suunnittelussa muodostetaan uusia vaihtoehtoja. YVA-menettelyn tavoitteena on tukea päätöksentekoa ja tuottaa tietoa hankkeen toteuttamisvaihtoehdoista ja niiden ympäristövaikutuksista sekä vaihtoehtojen vaikutusten eroavaisuuksista. Arviointiselostuksessa tulee esittää hankkeen kannalta kohtuulliset vaihtoehdot, jotka ovat hankkeen ja sen erityisominaisuuksien kannalta vartenotettavia sekä esittää perustelut vaihtoehtojen muodostamiselle.

Yhteysviranomainen edellyttää uuden vaihtoehdon tai vaihtoehtojen tarkastelua YVA-selostuksessa ja korostaa, että hankkeen vaihtoehdot tulee muodostaa YVA-menettelyssä. Vaihtoehtotarkastelua ei voi siirtää jatkosuunnitteluun.

Vaihtoehto/vaihtoehdot tulee muodostaa siten, että sillä/niillä tosiasiasa vähennetään hankkeen merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Hankkeesta vastaavan on hyvä varautua siihen, että hankkeessa on todennäköisesti tarpeen jo olemassa olevan nykytilatiedon perusteella muodostaa vaihtoehto, jossa voimaloita on vähemmän ja/tai niiden sijoittelua muutetaan. Yhteysviranomainen katsoo tarpeelliseksi neuvottelun vaihtoehtojen riittävydestä sen jälkeen, kun käytettävissä on enemmän nykytilatietoa ja suunnittelu on edennyt.

29.9.2025

Hankkeella tulee olla vaihtoehto, josta aiheutuu vähemmän vaikutuksia linnustoon ja jossa voimaloita tai muita törmäysriskiä aiheuttavia rakenteita ei ole sijoitettu suuren petolinnun ydinreviirille. Yhteysviranomaisen katsoo tarpeelliseksi sellaisen vaihtoehdon muodostamisen, jossa on otettu huomioon petolinnun törmäysmallinnuksen tulokset. Erityisesti ydinreviirin alueella tulee välttää törmäysriskiä aiheuttavia rakenteita.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on mm. hankkeen vaikutusalueen linnuston nykytilan muutoksen, lainsäädännön muutosten ja/tai selvitys- ja arviointimenetelmien kehittymisen myötä mahdollista, että tässä YVA-menettelyssä tarkastellun hankkeen laajennuksen lisäksi myös osa jo luvitetuista voimaloista saattaa aiheuttaa luonnonsuojelulain (9/2023, LSL) vastaisia vaikutuksia suureen uhanalaiseen petolintuun. Mikäli tällaisia vaikutuksia aiheutuu, hankkeen toteuttaminen tältä osin olisi luonnonsuojelulain vastaista. Hankkeesta vastaavan tulee ottaa huomioon, että voimassa oleva tuulivoimaosayleiskaava tai rakennuslupa eivät poista luonnonsuojelulaissa määritellyn uhanalaisen lajin suojelua tai hankkeesta vastaavan vastuuta hankkeen ympäristövaikutuksista. Näin ollen tulee ottaa huomioon, että hankkeen toteuttaminen voi edellyttää lupaa poiketa luonnonsuojelulain suojelusäännöksistä. Poikkeaminen on mahdollista vain, jos hankkeella ei ole muuta vaihtoehtoa. ELY-keskus edellyttää, että tämä otetaan hankesuunnittelussa huomioon.

Jotta vaikutukset suureen uhanalaiseen petolintuun eivät muodostuisi hankkeen toteuttamisen kannalta ongelmallisiksi eli luonnonsuojelulain vastaisiksi, yhteysviranomaisen suosittelee tarkastelemaan myös vaihtoehtoa, jossa osa jo rakentamisluvan saaneista voimaloista poistettaisiin. Tällaisessa vaihtoehdossa linnuston kannalta toteuttamiskelpoisten voimaloiden määrä yhteensä olisi todennäköisesti suurin.

Arviointiohjelmassa on nostettu esiin voimaloiden 5, 11 ja 12 sijainnit hyvin lähellä YVA-ohjelman liitteessä 10 käsitellyn sensitiivisen nilviäislajin havaintopaikkoja. YVA-ohjelmassa esitetyn arvion mukaan vesistön tilan heikkeneminen maankäytön muutosten seurauksena aiheuttaa lajin esiintymiselle ja suotuisalle suojelutasolle merkittävää haittaa. Yhteysviranomaisen katsoo tarpeelliseksi ensisijaisesti tarkastella YVA-menettelyssä sellaista vaihtoehtoa, josta ei aiheudu haitallisia vaikutuksia lajin elinympäristöön. Rakentaminen tulee suunnitella tarpeeksi kauas vesistöistä, jotta merkittäviä vesistövaikutuksia ei aiheudu.

Vaihtoehtotarkastelussa tulee ottaa huomioon mahdolliset luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajien elinympäristöt sekä luonnonsuojelulain mukaiset arvokkaat kasvilajit ja luontotyypit. Hankkeen vaihtoehdolla tulee myös pyrkiä vähentämään vaikutuksia poronhoitoon, maisemaan, kulttuuriympäristöön ja matkailuun.

Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta kiinnittää huomiota siihen, ettei YVA-ohjelmassa ole perusteltu tarkasteltaviksi valittuja toteutusvaihtoehtoja.

Yhteysviranomainen katsoo, että vaihtoehtojen valinta tulee perustella arviointiselostuksessa.

Arvio hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta

Hankkeen tavoiteaikataulu on esitetty YVA-ohjelmassa. Arviointiselostuksessa tulee esittää myös kaavoitusmenettelyn aikataulu suhteessa YVA-menettelyyn menettelyiden yhteensovittamiseksi.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin

Arviointiohjelmassa on esitetty hankkeen yhteisvaikutusten osalta muita hankkeita. YVA-selostuksessa tulee lisäksi kiinnittää erityistä huomiota siihen, että hankkeen suhde Portin ensimmäisen vaiheen hankkeeseen on kuvattu selkeästi. Useissa lausunnoissa on tuotu esille, että YVA-ohjelmasta on vaikea tulkita, mitä hankekokonaisuutta tässä YVA-menettelyssä tarkastellaan. Esimerkiksi se, mitä tarkoitetaan viitatessa hankealueeseen tai hankkeeseen, on epäselvää. YVA-selostuksessa tulee kiinnittää huomiota hankekuvauksen määrittelyyn sekä viitata hankkeen eri osiin ja vaiheisiin johdonmukaisesti koko asiakirjassa.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja muiden menettelyjen yhteensovittaminen

Kaavoitus

Yhteysviranomainen toteaa, että maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) nimike on muutettu lailla maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta (752/2023), joka tuli voimaan 1.1.2025. Uusi nimike on 1.1.2025 alkaen alueidenkäyttölaki (AKL). Maankäyttö- ja rakennusasetus (MRA) on jätetty toistaiseksi voimaan. Rakentamislaki (751/2023) on tullut voimaan 1.1.2025.

YVA-ohjelman mukaan hankealue sijoittuu osin Portin tuulivoimapuiston yleiskaavan alueelle ja Portin laajennuksen tuotantoalue sijoittuu Portin tuulivoimaosayleiskaavan maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M-1). Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-selostuksessa kaavasta tulee käyttää säännönmukaisesti sen virallista nimeä Portin tuulivoimapuiston yleiskaava. Portin laajennuksen hankealue ulottuu osin Portin tuulivoimapuiston yleiskaava-alueen ulkopuolelle, joten hankkeen toteuttaminen edellyttää tuulivoimayleiskaavan laatimista, käytännössä voimassa olevan yleiskaavan laajentamista. Yleiskaava on kuulutettu vireille 23.7.2025. Yhteysviranomainen katsoo, että tuulivoimala-alueelle laadittavana olevan tuulivoimayleiskaavoituksen tilanne tulisi avata paremmin YVA-selostuksessa.

YVA-ohjelman mukaan YVA-menettely ja kaavoitus pyritään sovittamaan soveltuvin osin yhteen. Yhteysviranomaisen tarkoittaa, että yhteensovittamisella tässä hankkeessa ei tarkoiteta AkL 9 §:n mukaista menettelyiden yhteensovittamista tai YVA-lain 22 §:n mukaista kuulemisten yhteensovittamista, vaan kahden erillisen menettelyn aikataulullista yhteensovittamista. Hankkeen kaavoitusmenettelyn osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) mukaan kaavassa hyödynnetään YVA-menettelyn tuloksia sekä YVA:n yhteydessä tehtäviä selvityksiä.

AkL 77 a §:n mukaan oikeusvaikutteista yleiskaavaa voidaan käyttää suoraan tuulivoimalan rakentamisluvan perusteena rakentamislain 46 §:n 1 momentissa säädetyn estämättä niillä alueilla, joilla yleiskaavassa on siitä erikseen määrätty. Tuulivoimarakentamista koskevan yleiskaavan erityisistä sisältövaatimuksista säädetään AkL 77 b §:ssä. Yleiskaavaa laadittaessa ja muutettaessa on maakuntakaava otettava huomioon (AkL 32 ja 39 §). Lapin liitto toteaa YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa, että Portin tuulivoimahankkeen laajennusta on pidettävä seudullisesti merkittävänä ja sen osoittaminen maakuntakaavatasolla on lähtökohtaisesti tarpeen, mutta sijoittamisen edellytykset ja poikkeaminen maakuntakaavasta on mahdollista tutkia yleiskaavoitusmenettelyssä ilman maakuntakaavan muutosta.

Natura-arviointi

YVA-ohjelmassa on tunnistettu hankealuetta lähimmät Natura-alueet, Suksenpaistama-Miehinkävaara (FI1301403) ja Peuratunturi SAC (FI1301410). Peuratunturin Natura-alue on liitetty Natura-alueverkostoon luontodirektiivin perusteella (SAC-alue), kun taas Suksenpaistama-Miehinkävaara on liitetty Natura2000-verkostoon sekä luontodirektiivin että lintudirektiivin perusteella (SAC- ja SPA-alue). Yhteysviranomaisen yhtyy YVA-ohjelman näkemykseen, että ottaen huomioon hankkeen vaikutusmekanismit sekä hankkeen ja Natura-alueiden välinen etäisyys, hankkeen ei arvioida vaikuttavan läheisiin Natura-alueisiin. Luonnonsuojelulain 35 §:n mukaista Natura-arviointia ei lähtökohtaisesti ole tarvetta tehdä.

Poronhoitolain 53 §:n kaltainen neuvottelu

Hankealueella ei sijaitse valtion maita. YVA-ohjelman mukaan YVA-menettelyn aikana järjestetään kaksi poronhoitolain (PHL, 848/1990) 53 §:n kaltaista neuvottelua. Suunnitelma neuvotteluiden järjestämisestä on esitetty arviointiohjelmassa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että PHL 53 §:n mukainen neuvottelu tulee yhteensovittaa hankkeen suunnittelun kanssa. Yhteistyö paliskunnan kanssa on olennaista hankkeesta aiheutuvien vaikutusten arvioinnissa sekä hankkeen hyväksyttävyyden kannalta. Paliskunnan kanssa tulee järjestää neuvotteluja ja tilaisuuksia oikea-aikaisesti ja riittävästi suunnittelun edetessä siten, että poronhoitoon aiheutuvia vaikutuksia voidaan

tosiasiallisesti ottaa huomioon hankkeen suunnittelussa. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan neuvotteluita on hyvä jatkaa myös tarvittaessa kaavoituksen aikana. Yhteysviranomaisen katsoo, että neuvotteluiden järjestämisestä ja käytännöistä tulee sopia paliskunnan kanssa sekä ottaa huomioon Paliskuntain yhdistyksen lausunto.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

YVA-ohjelmassa on nostettu esiin valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT). Yhteysviranomaisen katsoo, että osa listatuista tavoitteista ei liity tähän hankkeeseen ja osaa hankkeeseen liittyvistä tavoitteista ei ole tunnistettu. YVA-selostuksessa tavoitteet tulee tunnistaa kohdennetummin kyseessä olevaan hankkeeseen ja esittää, miten nimenomaan kyseessä olevalla hankkeella edistetään valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita.

Terveellinen ja turvallinen elinympäristö -tavoitekokonaisuuden osalta on tunnistettu oikein melusta aiheutuvien ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäiseminen. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan tämä toteutuu hankkeessa lähinnä jättämällä riittävät suojaetäisyydet asutukseen. Edelliseen liittyen myös VAT haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätettävästä riittävän suuresta etäisyydestä tai riskien muulla tavoin hallitsemisesta liittyy olennaisesti tähän hankkeeseen, mutta sitä ei ole YVA-ohjelmassa tunnistettu. Myöskään tavoitetta maanpuolustuksen tarpeiden turvaamisesta ei ole tunnistettu. Tavoite toteutuu ottamalla huomioon puolustusvoimien järjestelmien toimintakyky. YVA-ohjelman mukaan hankkeesta vastaava on saanut helmikuussa 2023 puolustusvoimilta myönteisen lausunnon. Sen sijaan tulvariskien hallinnalla ei liene paljoa yhtymäkohtia tähän hankkeeseen, joten kyseisen tavoitteen osalta on hyvä pohtia sen sopivuutta. Mikäli hankkeesta vastaava näkee yhtymäkohtia edellä mainittuun, tulisi sitä käsitellä YVA-selostuksessa.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat -tavoitekokonaisuuden edistäminen on hankkeen kannalta ensiarvoista. Tavoite sisältää valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisen, luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymisen, sekä virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä huolehtimisen lisäksi myös luonnonvarojen kestävä hyödyntämisen, sekä maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien alueiden säilymisen, joita YVA-ohjelmassa ei ole tunnistettu. Hankkeella lienee yhtymäkohtia myös kiertotalouden edistämiseen. Hankkeessa tulee varmistaa, että tuulivoimaloiden rakentaminen sekä alueiden käyttäminen edistävät edellä mainittuja tavoitteita.

29.9.2025

Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista hankkeessa edistetään parhaiten uusiutumiskykyisen energiahuollon sisältämiä tavoitteita. Suomen ilmasto- ja energiapolitiikan mukaisesti uusiutuvan energian osuutta nostetaan. Tuulivoimatuotannon lisääminen edellyttää tuulivoimarakentamisen sovittamista ympäröivään maankäyttöön ja haitallisten vaikutusten asianmukaista huomioon ottamista. Tavoitteiden mukaisesti tuulivoimalat tulisi sijoittaa ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin ja voimajohtolinjauksissa tulee hyödyntää ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä, joten näitä tavoitteita hankkeessa tulee edistää. YVA-ohjelmassa mainittuihin kaasuputkien linjauksiin liittyvät tavoitteet eivät liity tähän hankkeeseen.

YVA-ohjelmassa on esitetty omana otsikkonaan ”Alueidenkäyttö tukee siirtymistä vähähiiliseen yhteiskuntaan” ja sitä koskevana tavoitteena uusiutuvien energianlähteiden käytön edistäminen avaimena kohti fossiilitonta tulevaisuutta. Kyseinen kohta on todettu Valtioneuvoston päätöksessä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista ja pitää sinänsä paikkaansa, mutta ei ole varsinainen valtakunnallinen alueidenkäyttötavoite.

Valtioneuvoston päätöksessä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista kirjattujen tavoitteiden taustaan ja tarpeeseen on hyvä tutustua. AkL 24.2 §:n mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Hankealuetta ei ole osoitettu alueen voimassa olevassa maakuntakaavassa, joten myös tämän vuoksi YVA-selostuksessa on perusteltua esittää, miten hanke edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

YVA-ohjelmassa on tunnistettu hankkeen edellyttämiä ja mahdollisesti tarvittavia lupatarpeita. Lupatarkastelussa on tunnistettu mm. ympäristönsuojelulain (527/2014, YSL) mukaisen ympäristöluvan tarve, mikäli hankkeesta aiheutuu kohtuutonta räsitystä esimerkiksi melun tai väkijärven vaikutuksesta. Arviointiohjelmassa on tunnistettu myös mahdollinen ympäristöluvan tarve liittyen maa-ainesten ottoon tai läjitykseen tietyissä tapauksissa. Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta toteaa lausunnossaan, että myös omaisuuden käytölle aiheutuva räsitys/haitta voi olla naapurussuhdelaissa tarkoitettu kohtuuton räsitys. Yhteysviranomainen lisää, että tuulivoimalasta aiheutuviin haitallisiin melu- tai väkijärven vaikutuksiin voidaan tarvittaessa puuttua ympäristönsuojelulain nojalla myös ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi annettavalla yksittäisellä määräyksellä (YSL 180 §).

Arviointiohjelmassa on tunnistettu mahdollinen vesilain (587/2011, VL) mukaisen vesitalouslupan tarve. Yhteysviranomaisen katsoo, että kappaletta on kuitenkin syytä tarkentaa VL 2 luvun 11 §:n nojalla suojeltujen vesiluontotyyppien osalta, sillä VL 2 luvun 11 §:n nojalla suojeltujen vesiluontotyyppien luonnontilan vaarantaminen ei edellytä vesitalouslupaa, vaan lähteen luonnontilan vaarantamisesta tulee hakea poikkeamista Pohjois-Suomen aluehallintovirastolta. Lupaviranomainen voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeamisen vaarantamiskiellosta, mikäli vesiluontotyyppien suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu. Yhteysviranomaisen korostaa, että poikkeamista lähteen luonnontilan vaarantamiskiellosta voidaan edellyttää, vaikka hanke itsessään ei vaatisikaan VL 3 luvun 2 §:n perusteella vesitalouslupaa.

Hanke tulee lähtökohtaisesti suunnitella niin, ettei siitä aiheudu esimerkiksi ympäristö-, vesi-, luonnonsuojelu- tai muinaismuistolakien mukaista lupatarvetta.

Useissa lausunnoissa tuodaan esille lupatarpeita, jotka liittyvät vaihtoehtoon 0, sähkönsiirtoon tai tuulivoima-alueen ulkopuoliseen tiestöön. Yhteysviranomaisen toteaa, että ko. lupatarpeet eivät liity tässä YVA-menettelyssä tarkasteltuun laajennukseen, vaan hankkeen ensimmäiseen vaiheeseen. Hankkeesta vastaavan tulee kuitenkin ottaa huomioon, että se on vastuussa ensimmäisen vaiheen lupatarpeiden selvittämisestä.

Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät

Yleistä

Nykytilan selvitykset

Ympäristön nykytilasta esitettävät tiedot ovat tärkeitä vaikutusarviointien kohdentamiseksi. Vasta hanke- ja vaikutusalueen ympäristön nykytilan selvittämisen jälkeen voidaan verrata hankkeen aiheuttamia muutoksia nykytilaan ja arvioida vaikutustyypeittäin vaikutuksia ja niiden merkittävyyttä.

Nykytilan selvityksissä tulee kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että selvitykset tehdään oikeaan selvitysaikaan, soveltuvilla menetelmillä, kohdennetaan oikeille alueille sekä maastokartoitusten ajalliseen riittävyyteen. Kaikki selvitykset on raportoitava riittävän tarkasti, mikäli ne ovat pääasiallisia nykytilan tiedon lähteitä. Raportoinneissa on käytävä ilmi selvityksen kohde/kohteet, selvityksen tekijän pätevyys, selvitysmenetelmät, selvitysajankohta, selvityksen tulokset sekä mikäli selvityksen kannalta oleellista, selvitykseen käytetty aika, selvitysalueet, kartoitusreitit, havainnointipaikat, havainnointisektorit ja muut vastaavat, selvityshetken säätiedot sekä muut selvityksen luotettavuuteen liittyvät seikat. Selvitysalueiden, kartoitusreittien sekä tulosten ilmoittamisessa on erittäin suositeltavaa käyttää erilaisia karttaesityksiä.

Yhteysviranomaisen korostaa edellä mainittujen tietojen tärkeyttä myöhemmin arviointiselostuksen riittävyttä ja laatua sekä hankkeesta aiheutuvia merkittäviä vaikutuksia arvioidessaan.

YVA-ohjelmassa viitataan ja sen liitteenä on esitetty useita selvityksiä, jotka käsittelevät hankkeen eri vaiheita ja osia, joista kaikkia ei tulla tarkastelemaan tässä YVA-menettelyssä. Tämä on herättänyt hämmennystä lausunnon antajissa ja mielipiteiden esittäjissä. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan myös tuulivoima-alueen edellisiä suunnitteluvaiheita, voimajohtoa ja tiestöä koskevat nykytilan selvitykset ovat tärkeää lähtötietoa sekä YVA-menettelyssä tarkasteltavan laajennuksen että yhteisvaikutusten arviointiin. Kun nykytilan selvityksiä esitetään ja niihin viitataan arviointiselostuksesta, tulee käydä yksiselitteisesti ilmi, mitä alueita siinä esitetyt tiedot koskevat ja mihin selvityksiin ne perustuvat.

Epävarmuustekijät

Arviointiin liittyvät epävarmuustekijät on tuotava esille YVA-selostuksessa kaikkien vaikutustenarviointin osa-alueiden kohdalla. YVA-selostuksessa on tuotava selkeästi esille muun muassa se, millaisiin lähtötietoihin tehtyt mallinnukset ja muut arvioinnit perustuvat sekä millaisia epävarmuuksia arviointien tuloksiin liittyy.

Vaikutusalueen rajaus

Arviointiohjelmasta on esitetty hankkeesta vastaavan näkemys todennäköisestä vaikutusalueesta joidenkin vaikutusten osalta. Yhteysviranomaisen katsoo, että maankäyttöön, yhdyskuntarakenteeseen, ihmisiin ja elinoloihin sekä virkistyskäyttöön kohdistuvien vaikutusten vaikutusalue on todennäköisesti suunniteltua laajempi. Muun muassa poronhoidon ja matkailun osalta ei ole esitetty todennäköistä vaikutusaluetta, joten niiden osalta aiottua vaikutusten arvioinnin riittävyttä ei voida kommentoida. YVA-ohjelmasta annetuissa lausunnoissa ja mielipiteissä on esitetty kohteita ja huomioita, joihin kohdistuvat vaikutukset katsotaan tärkeäksi arvioida. Yhteysviranomaisen kehottaa ottamaan nämä huomioon vaikutusalueiden rajauksia tehdessä. Hankkeesta vastaavan tulee varmistua siitä, ettei hankkeen merkittäviä vaikutuksia jää tunnistamatta etukäteen tehtyjen kilometrirajausten vuoksi.

Vaikutusten merkittävyys

YVA-ohjelman mukaan vaikutusten merkittävyyden määrittämisessä on tarkoitus hyödyntää IMPERIA-menetelmää. Tätä voidaan pitää asianmukaisena ratkaisuna, koska kyse on vakiintuneesta menetelmästä ympäristövaikutusten arvioinnissa. Tulee kuitenkin ottaa huomioon, että IMPERIA-menetelmä ei yksistään sovellu kaikkien vaikutusten merkittävyyden määrittämiseksi. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-

selostuksessa tulee ottaa huomioon myös IMPERIA-hanketta uudempien oppaiden ja julkaisujen (esim. LUOPAS) ohjeet vaikutusten merkittävyyden arvioimiseen. Arvioinnissa tulee tunnistaa eri vaikutusten väliset yhteydet ja se, että eri vaikutusten kumuloituminen samoille alueille voi lisätä niiden merkittävyyttä. Yhteysviranomaisen korostaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee kuvata ensin vaikutukset ja vasta sen jälkeen niiden merkittävyys. Vaikutusten arvioinnissa on tärkeää kuvata ja perustella, miten arvioinnin tuloksiin on päädytty, myös siinä tilanteessa, kun johtopäätöksenä on, ettei merkittäviä vaikutuksia aiheudu.

Yhdyskuntarakenne ja aineellinen omaisuus

YVA-ohjelmassa on kuvattu hankealueen kaavoitustilanne ja esitetty hankealueella voimassa oleva Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava sekä maakuntakaavan kyseessä olevaa aluetta koskevat merkinnät ja määräykset, sekä maakuntakaavan yleismääräykset. Hankealue sijoittuu osittain matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueelle Itä-Lappi-Ranua-Rovaniemi matkailualue (mv 8401). Sen kaakkoisosaan on osoitettu ekologinen yhteystarve ja välittömässä läheisyydessä sijaitsee kolme luonnonsuojelualuetta: itäpuolella Suomujärven aapa (SL 4253) ja eteläpuolella Keihässelän suojelualue (SL 4256) sekä Raakunselän suojelualue (SL 3450). Hankealueen eteläpuolelle sijoittuu tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue. Hankealueen pohjoisosaan on maakuntakaavassa osoitettu poronhoidon kannalta erityisen tärkeä alue/kohde/aita Sinnamovaaran erotusaita (ph 5739) ja lähietäisyydellä sijaitsee kaksi muuta poronhoidon kannalta erityisen tärkeää aluetta/kohdetta/aitaa Tuomilammen erotusaita (ph 5734) ja Kirppakankaan erotusaita (ph 5735).

Hankealueen etelärajalla sijaitsee kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue tai kohde Riutukan uittotukikohta (ma 5935). Hankealueen lounaispuolelle sijoittuu matkailupalvelujen alue Suomu (RM 1240), joka on seudullisesti merkittävä matkailupalvelujen alue. Hankealueen eteläpuolelle sijoittuu lisäksi maaseudun kehittämisen kohdealue Suolijärvi–Karhujärvi (mk 8006).

Hankealuetta ei ole osoitettu maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueeksi. Lapin liiton näkemyksen mukaan YVA-menettelyssä tulee arvioida tuulivoimahankkeen suhde maakuntakaavan ratkaisuihin. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen vaikutuksia maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen on syytä tarkastella seudullisella tasolla. Kunta ei voi hyväksyä maakuntakaavan vastaista yleiskaavaa. Yhteysviranomaisen kehottaa ottamaan tämän huomioon suunnittelussa, johon myös YVA-menettely kuuluu. YVA-selostuksessa seudullisesti merkittävän hankkeen sopivuus kyseessä olevalle alueelle tulee osoittaa selvityksellä.

Lausunnoissa, mielipiteissä ja yleisötilaisuudessa on esitetty huoli hankkeen vaikutuksista lähimpien asuin- ja lomarakennusten sekä Suomotunturin alueen

29.9.2025

matkailuun käytettävien kiinteistöjen käytettävyyteen ja arvoon. Yhteysviranomaisen toteaa, että ympäristövaikutuksen käsite sisältää myös vaikutukset aineelliseen omaisuuteen. YVA-selostuksessa tulee yleispiirteisellä tasolla tunnistaa muutokset vaikutusalueen omaisuuden käyttöön ja esittää mikäli hankkeesta aiheutuu merkittäviä taloudellisia vahinkoja.

Asutus, ihmisten elinolot ja viihtyvyys, virkistyskäyttö

Hankealueen lähiympäristö on harvaan asuttua. Lähimmät asuinrakennukset sijoittuvat noin 2,1 km etäisyydelle tuulivoimaloista. Alle 2 km etäisyydellä hankealueesta sijaitsee useita lomarakennuksia, joista lähin YVA-ohjelman mukaan noin 1,5 km etäisyydellä tuulivoimaloista. 5 km etäisyydellä voimaloista on 10 asuinrakennusta ja 35 lomarakennusta. YVA-ohjelmasta esitetyissä mielipiteissä ilmaistaan huoli hankkeen vaikutuksista lähialueen asutukseen. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutuksia ihmisten elinoloihin, terveyteen ja viihtyvyyteen arvioidessa tulee kiinnittää erityistä lähimpiin asuntoihin ja pyrkiä välttämään asutukselle aiheutuvaa haittaa. Noin 10–15 km etäisyydellä hankealueesta sijaitsee runsaasti sekä vakituista että loma-asutusta. Vaikutuksia tulee arvioida lähiasutuksen lisäksi asutuskeskittymissä ja kylissä, mikäli niihin muiden selvitysten perusteella kohdistuu vaikutuksia elinoloihin, viihtyvyyteen, virkistyskäyttöön tai muihin arvioitaviin vaikutustyyppisiin, esim. maisemaan. Yhteysviranomaisen pitää hyvänä käytäntönä, että asukaskyselyyn vastaamisen voi internetissä tapahtuvan vastaamisen lisäksi toteuttaa myös postin kautta lähetettävän lomakkeen kautta.

YVA-ohjelmassa ei ole kuvattu alueen metsästyksen nykytilaa, jonka vuoksi käsitys alueen merkittävyydestä metsästykselle jää epäselväksi. Alueen metsästyskäyttö tulee selvittää YVA-selostuksessa ja mikäli alue on tärkeä metsästykselle, arvioida hankkeen vaikutukset metsästykseseen yhteistyössä metsästysseuran/seurojen kanssa.

YVA-ohjelmassa on tunnistettu vaikutusalueen virkistyspaikkoja. Lisätietoa virkistyskohteista tulee selvittää paikallisilta esimerkiksi asukaskyselyn yhteydessä. Arviointiselostuksessa tulee esittää, miten virkistyskäytön kannalta merkityksellisiä kohteita on selvitetty ja miten niihin kohdistuvia muutoksia on arvioitu. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon, että osa hankealueesta on osoitettu maakuntakaavassa matkailun ja virkistystoiminnan kehittämisalueelle. Lausunnoissa ja mielipiteissä on tuotu esille luontomatkailukohteita, jotka ovat myös virkistyskäytön kannalta tärkeitä. Tarkka kuvaus tukee näihin ympäristötekijöihin kohdistuvien vaikutusten arviointia. Moottorikelkkareitti Sallatunturi-Suomu kulkee itäisen laajennusalueen eteläosan poikki.

Yhteysviranomaisen katsoo, että kelkkareitin mahdolliset siirtotarpeet tulee arvioida.

Arviointiohjelman mukaan vaikutukset virkistyskäyttöön arvioidaan kohdistuen hankealueelle sekä sen välittömään läheisyyteen ja ihmisiin noin 2-5 km säteellä.

Maisemavaikutuksilla on vuorovaikutussuhteita ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, joten arvioinnissa tulee ottaa huomioon, että vaikutusalue on todennäköisesti suurempi. Maisemavaikutusten havainnekuvapaikkojen valinnassa tulee ottaa huomioon myös asutus, viihtyvyys ja alueiden virkistyskäyttö.

Hankkeen vaikutukset asutukseen, ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen nousevat esille useissa lausunnoissa ja mielipiteissä. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeessa korostuu ihmisiin kohdistuvien kokonaisvaikutusten arvioinnin tarve. Vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon YVA-ohjelmasta saatu palaute.

YVA-ohjelmassa on tunnistettu, että tuulivoimaloilla voi olla vaikutusta viestintäyhteyksiin. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on tärkeää varmistaa, että alueen viestintäyhteydet toimivat myös jatkossa riittävän häiriöttömästi. Tuulivoimaloiden sijainti tulee valita siten, ettei häiriötä aiheudu tai se on poistettavissa. Hankkeesta vastaavan tulee olla yhteydessä kaikkiin tiedossa oleviin radiojärjestelmien omistajiin lähialueilla ja arvioida hankkeen vaikutukset viestintäyhteyksiin.

Matkailu

YVA-ohjelman mukaan hanke voi vaikuttaa alueen vetovoimaisuuteen ja siten matkailuun liittyviin elinkeinoihin. Kuitenkin YVA-ohjelmassa esitetty suunnitelma matkailuun kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi on varsin suppea: vaikutuksia elinkeinoihin tullaan arvioimaan maankäytön asiantuntijan vuorovaikutuksessa konsulttiryhmän kanssa tekemää laadullista arviointia. Useissa lausunnoissa on korostettu Suomutunturin merkitystä Kemijärven kaupungin matkailulle ja edellytetty, että vaikutukset Suomen matkailuun, matkailun kannalta tärkeisiin virkistysalueisiin ja kohteisiin, matkailijoiden kokemuksiin sekä alueen imagoon arvioidaan.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan YVA-menettelyssä käsitellyistä hankkeista todennäköisesti aiheutuu merkittäviä vaikutuksia luontomatkailuun ja erityisesti revontulimatkailuun. Hankkeen vaikutukset matkailuun tulee arvioida YVA-selostuksessa. Erityisen tärkeää arvioinnissa ovat riittävät havainnekuvat ja selkeä näkemäalueanalyysi Suomutunturin alueesta. YVA-selostukseen on myös hyvä selvittää, onko alueella muita matkailulle tärkeitä kohteita. Mallinnuksesta ja havainnekuvista tulee käydä selvästi ilmi vaikutusten muutos suhteessa hankkeen ensimmäiseen vaiheeseen. Vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon YVA-ohjelmasta annettu palaute. Yhteysviranomaisen suosittelee vaikutusten arvioinnin toteuttamista matkailuyrittäjien ja Kemijärven kaupungin kanssa.

Poronhoito

YVA-ohjelmassa on tunnistettu poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tarve sekä kuvattu hankkeen sijoittuminen ja poronhoidon nykytila paliskunnassa sekä suunnitelma vaikutusten arvioimiseksi. Yhteysviranomaisen yhtyy Sallan paliskunnan, Paliskuntain yhdistyksen, Kemijärven kaupungin ja sen ympäristöterveyslautakunnan sekä Luonnonvarakeskuksen näkemykseen siitä, että hanke sijoittuu alueelle, joka on tärkeä poronhoidolle. Käytettävissä olevan tiedon perusteella ei kuitenkaan voida vielä arvioida, aiheutuisivatko poronhoitoon kohdistuvat merkittävät kielteiset vaikutukset luvitetuista voimaloista vai tässä YVA-menettelyssä tarkastellusta hankkeen laajennuksesta.

Yhteysviranomaisen katsoo, että poronhoidon nykytila tulee selvittää ja siihen kohdistuvat vaikutukset arvioida. Sallan paliskunnan ja Paliskuntain yhdistyksen lausunnot sisältävät kattavan listauksen poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa selvitettävistä asioista. YVA-selostuksessa tulee ottaa huomioon ko. lausunnoissa esitetyt asiat sekä Luonnonvarakeskuksen lausunto. Vaikutusten arviointi tulee tehdä yhteistyössä paliskunnan kanssa.

Yhteysviranomaisen yhtyy Luonnonvarakeskuksen näkemykseen siitä, että YVA-ohjelmassa esitettyjen aineistojen ohella arvioinnissa tulisi hyödyntää myös porojen liikkumisesta ja laiduntamisesta kertyneitä GPS-paikannuksia, joita on saatavilla Sallan paliskunnasta useilta vuosilta. Erityisen tärkeää on arvioida, kuinka laajasti hanke muuttaa porojen laidunnusta, laidunten käyttöä ja laidunkiertoa. Myös hankkeen aiheuttamia muutoksia ja vaikutuksia poronhoitotöihin, erityisesti Sinnamon aidan käyttö ja käyttömahdollisuudet, tulee arvioida. Osa poronhoitoon kohdistuvaa vaikutusten arviointia on myös yhteisvaikutusten arviointi muiden paliskunnassa sijaitsevien maankäyttöhankkeiden kanssa. Yhteysviranomaisen suosittelee etsimään YVA-menettelyssä ratkaisuja (esim. vaihtoehtotarkastelu, lieventämistoimet), joilla myös Portin ensimmäisen vaiheen aiheuttamiin vaikutuksia voitaisiin lieventää.

Melu

Arviointiohjelmassa on tunnistettu tuulivoimahankkeen aiheuttamat melulähteet hankkeen elinkaaren aikana ja riittävällä tavalla kuvattu meluvaikutusten arvioinnissa käytettävät menetelmät. Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että arviointiohjelmassa on esitetty melun leviämisen mallinnukseen käytettävä ohjelmisto ja mallinnuksella saatavien tulosten esitystapa. Lisäksi olisi ollut toivottavaa esittää mallinnuksessa käytettävän tuulivoimalan meluemissio taajuuskaistoittain sekä yksityiskohtaisemmat tiedot mahdollisista erityisesti tarkasteltavista meluvaikutusten tarkastelupisteistä, joita tyypillisesti ovat tuotantoaluetta lähimmät asuin- ja lomarakennukset sekä luonnonsuojelualueet.

29.9.2025

YVA-selostuksessa tulee esittää tiedot tuulivoimaloiden meluemissioon mahdollisesti lisättävän varmuusarvon jakamisesta eri taajuuskaistoille. Mikäli varmuusarvoa käytetään, tulee YVA-selostuksessa esittää vertailu mallinnuksessa käytetyn voimalan meluemissiosta suhteessa valmistajan ilmoittamaan meluemissioon taajuuskaistoittain numeroarvona.

Yhteysviranomainen pitää hyvänä, että hankkeessa arvioidaan matalataajuisen melun esiintymistä ja vaikutuksia. Olisi ollut toivottavaa, että arviointiohjelmassa olisi avattu pienitaajuisen melun laskentamenetelmää ja esitetty ne kohteet, joihin matalataajuisen melun laskenta erityisesti kohdennetaan. On hyvä, että YVA-ohjelmassa on esitetty lukuarvoina eri asetuksissa ja valtioneuvoston päätöksessä määritetyt vertailuarvot, joihin meluselvityksellä saatuja tuloksia verrataan.

Välke

Arviointiohjelmassa on tunnistettu tuulivoimaloiden aiheuttama välke ja riittävällä tavalla kuvattu välkevaikutusten arvioinnissa käytettävät menetelmät. Yhteysviranomainen pitää hyvänä, että arviointiohjelmassa on esitetty välkkeen esiintymisen mallinnuksessa käytettävä ohjelmisto ja mallinnuksella saatavien tulosten esitystapa. Kuitenkin arviointiohjelmassa esitetty kuvaus mallinnettavista tilanteista on osittain ristiriitainen: yhtäällä on esitetty, että laskenta suoritetaan ns. "real case" -tilanteen mukaan ja toisaalla on esitetty, että mallinnukset laaditaan sekä todelliselle tilanteelle (real case) että teoreettiselle maksimaaliselle tilanteelle (worst case). Myös kasvillisuuden aiheuttaman peitteisyyden huomioiminen on esitetty ristiriitaisesti.

Yhteysviranomainen toteaa, että vaikutusarvioinnissa välkkeen vaikutuksia verrataan tyypillisesti sekä keskimääräisiin tuulisuus- ja aurinkoisuustietoihin perustuvan Real Case -laskennan että suurinta mahdollista tuulipuiston aiheuttamaa välkkeen muodostumista kuvaavan Worst Case -laskennan tuloksiin, jolloin ympäristövaikutusten arvioinnissa on syytä toteuttaa mallinnus molemmissa tilanteissa.

Yhteysviranomainen katsoo, että välkkeen esiintymiseen merkittävästi vaikuttava puusto on huomioitava välkevaikutuksen arvioinnissa, mikäli tulokset ilman puustoa tehtävässä laskennassa osoittavat välkkeestä aiheutuvan merkittävää haittaa.

Arviointiselostuksessa välkemallinnuksen tulokset tulee esittää sekä karttamuodossa että taulukkomuodossa riittävässä määrässä laskentapisteitä, joita on sijoitettu lähimpiin häiriintyviin kohteisiin asuin- ja lomarakennuksille. Asuin- ja lomarakennuksiin kohdistuvan välkevaikutuksen kesto ja ajankohdat tulee esittää, vaikka välkkeen kokonaiskesto alittaisi vertailuarvoina käytettävät ohjearvot.

Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö

YVA-ohjelmassa esitetty suunnitelma maisemavaikutusten arvioimiseksi vaikuttaa pääasiassa asianmukaiselta, mutta suunniteltuja havainnekuvien ottopaikkoja tai alustavaa näkemäalueanalyysiä ei ole vielä esitetty. Näin ollen suunniteltujen havainnekuvien riittävyyteen ei voida vielä ottaa kantaa. Eri vuodenaikoja ja valo-olosuhteita esittävät havainnekuvat ovat tarpeellisia hankkeen lähivaikutusalueella sekä ulommalla vaikutusalueella niiden maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteiden, matkailu- ja virkistyskohteiden sekä kylien osalta, joihin maisemavaikutukset näkemäalueanalyysin perusteella kohdistuisivat.

YVA-ohjelmassa on tunnistettu rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät alueet ja kohteet. Lapin maakuntamuseon näkemyksen mukaan ohjelmaa tulee täydentää paikallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristön kohteiden ja alueiden osalta. Yhteysviranomainen katsoo, että paikallisesti arvokkaat kohteet ja alueet on hyvä tunnistaa hankealueella ja sen välittömässä läheisyydessä: esimerkiksi kolme Museoviraston suojellut kulttuuriperintökohteisiin sisältyvää muuta kulttuuriperintökohdetta sijaitsee Portin hankealueella ja yksi laajennusalueen itäisellä osa-alueella. Lausunnoissa ja mielipiteissä on tuotu myös esille alueita ja kohteita, joihin kohdistuvat maisemavaikutukset on tärkeää arvioida: muun muassa Riutukan uittotukikohta, Joutsijärven kylä, Vilmajärven ranta, Kalliovaara, Suomutunturi.

YVA-ohjelmasta esitetyissä lausunnoissa ja mielipiteissä on kiinnitetty huomiota havainnekuvien ja näkemäalueanalyysin luotettavuuteen ja selkeyteen. Yhteysviranomainen katsoo, että esityksen selkeyteen ja laatuun tulee kiinnittää erityistä huomiota niin, että niistä tulee selkeästi esille myös maiseman muutos verrattuna luvitettujen voimaloiden maisemavaikutuksiin. Vertailun mahdollistamiseksi myös 0-vaihtoehdon voimaloiden maisemavaikutusten havainnollistamisen riittävyyttä tulee tarkistaa. Näkemäalueanalyysin yksityiskohtainen esittämistapa on tärkeää etenkin Suomutunturilla, jotta hankkeen matkailuvaikutusten arviointi on mahdollista.

Vaikutukset maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön tulee arvioida Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa (YM 2024) ja Kulttuuriympäristö vaikutusten arvioinnissa (Suomen Ympäristö 14/2013) oppaiden mukaisesti. Myös tarkasteltava vaikutusalue tulee määrittää edellä mainittujen oppaiden mukaisesti.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Hankealueella on tehty arkeologinen inventointi vuonna 2023. YVA-ohjelmassa ei ole tunnistettu valtakunnallisesti arvokkaita arkeologisia alueita (VARK), joita koskevan inventoinnin on valtioneuvosto hyväksynyt 7.11.2024 ja joka on astunut voimaan

1.3.2025. VARK-alueet tulee ottaa huomioon arvioinnissa ja ne tulee esittää YVA-selostuksessa.

Maa- ja kallioperä

Hankealueen nykytilan kuvauksessa on esitetty saatavilla olevat tiedot maa- ja kallioperästä sekä happamien sulfaattimaiden ja mustaliuskeiden esiintymispotentiaalista. Arviointiohjelmassa on tunnistettu hankealueen ympäristössä sijaitsevat valtakunnallisesti arvokkaat geologiset muodostumat. Yhteysviranomaisen tuo esiin, että hankealueella sijaistee valtakunnallisesti arvokkaiden kohteiden lisäksi Lapin pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittamishankkeen 2. vaiheessa (Poski-hanke, 2020, GTK) inventoitu arvokas harjualue (Kelkkakangas-Suomujärvi). Arvokas harjualue sijoittuu pääosin samaan muodostumaan kuin hankealueella sijaitseva Suomujärven pohjavesialue. Harjumuodostuma on kapealakinen ja melko jyrkkämuotoinen, ja lampien reunustamana se erottuu selvästi ympäristöstään. Harjualue on luokiteltu paikallisesti arvokkaaksi (arvoluokka 4). On hyvä, että arviointiohjelman perusteella arvokkaalle harjualueelle ei ole suunniteltu voimalapaikkoja, joskin arviointiohjelman karttaesitysten heikosta laadusta johtuen voimalapaikkojen sijainteihin jää jonkin verran tulkinnanvaraisuutta.

Pohjavedet ja vesilain nojalla suojellut kohteet

Hankealueen nykytilan kuvauksessa on tunnistettu hankealueella ja sen läheisyydessä sijaitsevat luokitellut pohjavesialueet. Nykytilan kuvaus perustuu olemassa oleviin tietoihin ja aineistoihin, ja on siten melko yleispiirteinen. Esimerkiksi hankealueelle sijoittuvasta Suomujärven (12732204) III luokan pohjavesialueesta on esitetty tarkempaa kuvausta. Suomujärven pohjavesialueesta tulee arviointiselostuksessa esittää vähintään hydrogeologiset perustiedot, joita on saatavissa ympäristöhallinnon pohjavesitietojärjestelmästä. On kuitenkin hyvä, että Suomujärven pohjavesialueelle ei ole suunniteltu voimalapaikkoja.

Vuonna 2024 tehtyjen kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitysten mukaan laajennusalueille sijoittuu runsaasti vesilain 2 luvun 11 §:n nojalla suojeltuja vesiluontotyyppejä, kuten lähteitä ja lähteikköjä sekä VL 3 luvun 2 §:n nojalla suojeltuja puroja.

Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota siihen, että lähteiden ja lähteikköjen esiintymistä laajennusalueilla ei ole tuotu riittävällä tavalla esiin arviointiohjelmassa. Arviointiohjelman mukaan länsipuolisella laajennusalueella sijaitsee yksi maastokarttaan merkitty lähde ja itäosassa kaksi, kun taas liitteenä esitetyn luontoselvityksen mukaan sekä itäisellä että läntisellä laajennusalueella esiintyy useita luonnontilaisia vesilakikohteita (VL 2 luku 11 § ja VL 3 luku 2 §). Arviointiohjelmassa ei ole esitetty voimalapaikkojen, maakaapelointien tai tiestön sijoittumista suhteessa

luontoselvityksessä kartoitettuihin vesilain nojalla suojeltuihin kohteisiin, joten lähteisiin ja lähteikköihin mahdollisesti kohdistuvia vaikutuksia on vaikea arvioida.

Arviointiselostuksessa tulee esittää maastoinventointeihin perustuvat tiedot alueella sijaitsevista lähteistä sekä karttaesitys, josta käy ilmi lähteiden sijainti suhteessa rakentamiseen.

Arviointiohjelmassa on kohtalaisesti tunnistettu pohjavesiin kohdistuvia vaikutuksia, mutta sen mukaan teiden rakentaminen, voimajohtopylväiden perustaminen tai maakaapelointikaivannot eivät pääsääntöisesti aiheuttaisi pohjavesiin kohdistuvia vaikutuksia, koska rakentaminen tapahtuu yleensä pohjavedenpinnan yläpuolella. Kuitenkin varsinkin lähteiden läheisyydessä pohjaveden pinta voi olla lähellä maanpintaa, jolloin edellä mainituilla rakentamis- ja kaivutoimenpiteillä on vaikutuksia pohjaveteen. Myös luokiteltujen pohjavesialueiden reunaosissa pohjaveden pinta on usein lähellä maanpintaa, mikä on syytä ottaa huomioon, mikäli voimalapaikkoja suunnitellaan luokitellun pohjavesialueen läheisyyteen.

Vesilakikohteiden osalta vaikutusten arvioinnissa lähtökohtana tulee olla hankkeen rakentamistoimenpiteiden kuivatusvaikutukset lähteiden, lähdepurojen ja tihkupintojen vesitalouteen sekä lajistoon. Yhteysviranomainen korostaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee tunnistaa, milloin toimenpiteet ovat luonteeltaan sellaisia, että poikkeamista lähteen vaarantamiskiellosta (VL 2 luku 11 §) on tarpeen hakea. Vaikutuksia voidaan parhaiten vähentää voimalapaikkojen suunnitteluun liittyvien ratkaisujen ja lähteisiin jätettävän suojaetäisyyden avulla. Vaikutusten arvioinnissa on tärkeää avata ja perustella, miten arvioon on päädytty, myös siinä tilanteessa, että arvioinnin johtopäätösten mukaan pohjavesiin ei kohdistuisi merkittäviä vaikutuksia.

Pintavedet

Arviointiohjelman mukaan suurimmat vesiin kohdistuvat vaikutukset arvioidaan aiheutuvan hankkeen rakentamisvaiheessa ja niiden arvioidaan olevan lyhytkestoisia ja pienialaisia. Yhteysviranomainen pitää hyvänä asiana, että lähtökohtaisesti Portin rakentaminen ja toimenpiteet sijoittuvat vesialueiden ulkopuolelle ja hankkeessa hyödynnetään pääosin olemassa olevaa tieverkostoa. On erityisen tärkeää, ettei hankkeesta aiheudu haitallisia vaikutuksia veden laatuun ja että suunnittelussa jätetään riittävä etäisyys vesistöihin.

Rakentamisesta voi aiheutua myös pysyviä tai pitkäaikaisia vaikutuksia vesistöihin. Esimerkiksi ojien kautta kulkeutuva ravinnekuormitus voi jatkua huomattavan pitkään. Tuulivoimaloiden sekä teiden rakentamisesta syntyy alueelle uutta huonosti vettä läpäisevää pintaa, minkä aiheuttama vaikutus on pysyvää. Ympäristövaikutusten arvioinnissa nämä asiat tulee ottaa huomioon ja arvioida rakentamisen vaikutuksia uomakohtaisesti mahdollisimman tarkalla tasolla.

Vesistövaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon julkaisu Maatuulivoiman rakentamisen vesistövaikutukset (ELY-keskus, Raportteja 10 | 2025) ja sen liitteen 1 oppaat.

Luontoympäristö

Hankkeen vaikutusalueen nykytila on selvitettävä riittävästi, jotta vaikutukset on mahdollista arvioida. Vaikutusalueen määrittelyssä tulee ottaa huomioon lajien ekologiset ominaisuudet ja tuulivoimaloiden vaikutusalueen lisäksi mm. rakennettavan tiestön, nostoalueiden, rakentamisen ja toiminnan aikaisten häiriövaikutusten vaikutusalue. Selvitysraporteissa tulee esittää maastossa kerätty aineisto kokonaisuudessaan, jotta menetelmien ja johtopäätösten oikeellisuutta on mahdollisuutta arvioida. Raporteissa tulee arvioida myös selvitysten kattavuus suhteessa hankealueeseen. Mikäli voimaloiden, teiden tai muiden rakenteiden sijainteja muutetaan, tulee luontoselvitysten kattaa myös uudet sijoituspaikat. YVA-ohjelman mukaan hankealuetta on laajennettu ja suunniteltujen voimaloiden määrä on kasvanut arviointiohjelman laadinnan aikana. Kaikkien YVA-ohjelmassa esitettyjen luontokartoitusten osalta ei ilmene, onko maastossa tarkastettu hankealue nykymuodossaan vai aiemman suunnitteluvaiheen mukaisena. Tämä tulee tarkentaa YVA-selostuksessa.

Luontoselvitykset tulee tehdä ja vaikutukset arvioida Suomen ympäristökeskuksen oppaan ”Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle.” (Mäkelä & Salo 2023) ja suureen petolintuun kohdistuvien vaikutusten arviointi Metsähallituksen lajia käsittelevän oppaan mukaisesti.

Linnusto

Linnustoon kohdistuvien vaikutusten riittävään ja luotettavaan arviointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. YVA-ohjelman mukaan alueelle on tehty pöllöselvitys ja kanalintujen reviiriselvitys vuonna 2023, minkä lisäksi alueella on tehty muuton seuranta ja pesimälinnustonselvitys. Lisäksi arvioinnissa hyödynnetään vuonna 2015 tehtyjen Portin alueen linnustonselvitysten tietoja. Yhteysviranomaisen korostaa, että asianmukainen vaikutusarviointi edellyttää riittävien lintutietojen keräämistä.

YVA-ohjelmassa ei ole esitetty pesimälinnuston kartoituksesta yksityiskohtaisia suunnitelmia maastotöiden toteuttamisesta tai niihin käytettävästä ajasta, joten selvitysten kattavuutta ei siten pystytä YVA-ohjelman perusteella arvioimaan.

Päiväpetolintuselvitykseen on suunniteltu 5 maastotyöpäivää. Luotettavan vaikutusarvioinnin pohja muodostuu päiväpetolintujen riittävästä ja asianmukaisesta tarkkailusta ja pesien etsimisestä. Päiväpetolintujen osalta on erityisen tärkeää ottaa huomioon kartoituksissa koko tuulivoimala-alue, ei vain laajennusosia, sillä voimaloiden

29.9.2025

korkeudella voi olla erityistä merkitystä vaikutusten suuruuteen. Lisäksi Portin ensimmäisen vaiheen hyväksymisen jälkeen luonnonsuojelulakia on uudistettu niin, että se kieltää toistuvasti käytössä olevien pesien vahingoittaminen ympärivuotisesti (LSL 70.3 §). Monet päiväpetolinnut käyttävät samaa pesää toistuvasti, joten asia tulee ottaa huomioon ja vaikutusten arvioinnissa varmistua, että kyseisiä pesäpaikkoja ei hävitetä rakentamisen yhteydessä. Petolintuihin kohdistuvien todennäköisesti merkittävien vaikutusten vuoksi yhteysviranomainen edellyttää, että selvitysten ja tarkkailun riittävyys tarkistetaan neuvottelussa yhteysviranomaisen ja Metsähallituksen kanssa.

Elinympäristömalliin mukaan hankealue sijoittuu suuren uhanalaisen petolinnun reviirin läheisyyteen, osittain ydinreviirin alueelle. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen suunnittelussa on varmistuttava, ettei reviireille kohdistu haitallisia vaikutuksia törmäysriskien, elinympäristömuutosten tai muiden vaikutusmekanismien kautta. Hankkeen vaikutukset suureen uhanalaiseen petolintuun tulee arvioida Metsähallituksen ohjeistuksen ja lausunnon mukaisesti. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös menetetty ravinnonhankintapinta-ala (sähkönsiirto, huoltotiet, voimalat). YVA-selostuksessa tulee esittää törmäysmallinnuksessa käytetyt parametrit sekä kuvata laskennan välivaiheet. Mikäli mallinnus osoittaa törmäysriskin koko tuulivoimala-alueelle suureksi, tulee reviiriä lähimmille voimaloille laskea myös voimalakohtaiset törmäysmallinnukset.

Yhteysviranomainen tuo esille, että hankkeen vaikutusalueella on myös toisen petolintulajin reviiri, johon myös Metsähallitus on kiinnittänyt huomiota lausunnossaan. Yhteysviranomainen katsoo, että hankealueen merkitys lajille tulee selvittää ja myös tähän lajiin kohdistuvat vaikutukset arvioida. Metsähallitus suosittelee lajin liikkumisen tarkkailua hankealueella ja sen lähistöllä.

Metsäkanalintujen osalta yhteysviranomainen kehottaa ottamaan arvioinnissa huomioon vuosien väliset kannanvaihtelut. Erityisesti metson soidinpaikkojen selvittäminen edellyttää toistoja johtuen lintujen arkuudesta sekä lyhyestä havainnointiajankohdasta. Laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna jättää epävarmuutta vaikutusten arviointiin, mikä tulee ottaa huomioon vaikutusten arvioinnin johtopäätöksissä. Johtopäätöksissä on syytä ottaa huomioon myös kartoitusajankohta.

Yhteysviranomainen yhtyy muun muassa Luonnonvarakeskuksen näkemykseen siitä, että hankkeen laajennuksella on todennäköisesti vain vähäisiä vaikutuksia muuttolinnustoon, sillä hankealue ei sijoitu tiedossa oleville merkittäville lintujen muuttoreiteille ja sen etäisyys arvokkaisiin lintualueisiin on suuri. Näin ollen vaikutukset muuttolinnustoon eivät todennäköisesti ole merkittäviä.

Luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajit

YVA-ohjelman mukaan viitasammakkoa on kartoitettu pesimälinnustoselvityksen yhteydessä. Viitasammakon ja pesimälinnuston kartoitusajat ja -paikat eivät kuitenkaan ole täysin yhteneväiset, jolloin esitettyjen tietojen perusteella kartoituksen asianmukaisuus jää epäselväksi. Voimapaikka 10 sijoittuu hyvin lähelle rimpistä suoaluetta, jonka viitasammakkotilanteesta ei ole tietoa. Yhteysviranomainen katsoo, että lajin esiintyminen tulee kartoittaa hankealueen potentiaalisilla esiintymisalueilla sekä arvioida hankkeen vaikutukset lajiin.

Sensitiivistä nilviäislajia käsittelevässä liitteessä 10 on tarkasteltu lähestulkoon ainoastaan olemassa olevia tietoja lajista. Vaikutusten arviointimenetelmiä tai mahdollisia maastokartoitustarpeita ei ole käsitelty. Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutukset kyseiseen lajiin tulee arvioida erityisesti rakentamisen aikaisten vaikutusten osalta asianmukaisesti eroosiomalli ja valuma-alueet huomioiden. Vaikutuksia lajille voi aiheuttaa muun muassa kaikenlainen sen esiintymispaikkojen läheisyydessä tehtävä maanmuokkaus, kuten voimaloiden tai teiden rakentaminen tai kunnostus. Mikäli tällaisia rakennus- tai kunnostustöitä tehdään muiden kuin jo kartoitettujen virtavesien läheisyydessä, voi nousta tarve myös lisäkartoituksille. Hanke tulee suunnitella siten, ettei lajiin kohdistu haitallisia vaikutuksia. YVA-selostuksessa tulee esittää toimenpiteet, haitalliset vaikutukset estetään. Vaihtoehtotarpeeseen otetaan kantaa kappaleessa Hankkeen vaihtoehdot.

YVA-ohjelmassa on tunnistettu alueen vanhat saukkohavainnot sekä todettu, että saukkoa on havaittu lumijälkilaskentojen yhteydessä. Ei kuitenkaan käy ilmi, kuinka lumijälkikartoitukset on kohdennettu, joten niiden riittävyyttä ei voida arvioida. Yhteysviranomainen katsoo, että kartoituksin tulee kerätä riittävät tiedot, jotta lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentyminen voidaan poissulkea.

Lepakoiden ja liito-oravan osalta yhteysviranomainen pitää YVA-ohjelmassa esitettyjä huomioita asianmukaisina. Kuten on todettu, liito-oravan levinneisyysalue ei ulotu tuotantoalueelle, joten lajin tarkempi tarkastelu ei ole tarpeen.

Kalasto

Hankealueen kalastovaikutuksia ei ole tunnistettu YVA-ohjelmassa. Pintavesiin on arvioitu tulevan vain lyhyttä työnaikaista kiintoainekuormitusta. Yhteysviranomainen toteaa, että hankealueella sijaitsevassa Portinjoella on havaittu taimenen ja harjuksen lisääntymistä. Myös sähkönsiirron alueilla esiintyvissä puroissa voi esiintyä lohikalakantoja, mutta alueella on suoritettu sähkökoekalastuksia vain kahdella eri sähkökoekalastusalueella. Yhteysviranomainen katsoo, että tieverkosto ja kuivaustarpeen lisääntyminen voi aiheuttaa pintavesistöön ja siten myös kalastoon vaikutuksia virtaamien äärevöitymisen ja kiintoainekuorman lisääntymisen kautta. Hankkeen

suunnittelussa tulee pyrkiä minimoimaan rakentamisesta vesistöihin muodostuva kuormitusta.

Kasvillisuus, luontotyytit ja arvokkaat luontokohteet

YVA-ohjelman mukaan hankkeen laajennusalueelle on tehty kaksi kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitystä: ensimmäinen vuonna 2023 ja toinen, täydentävä selvitys vuonna 2024. Maastokäyntien yhteydessä on selvitetty luontotyyppien osalta luonnonsuojelulain 64 §:n mukaisten suojeltujen luontotyyppien, vesilain 2 luvun 11 §:n ja 3 luvun mukaisten vesiluontotyyppien sekä uhanalaisten ja silmälläpidettävien luontotyyppien esiintymistä alueella. Lisäksi jo luvitettulle alueelle on tehty luontoselvitys vuonna 2015. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan selvityksissä on tärkeää ottaa huomioon luonnonsuojelulain uudistus ja sen mahdolliset vaikutukset kartoitustarpeisiin.

Luontotyyppi- ja kasvillisuuskartoitukset tulee tehdä riittävällä laajuudella arvokkaan kasvilajiston ja luontotyyppien osalta maastossa kaikilta kohteilta (ympäristöineen ja vaikutusalueineen), joissa tehdään maanrakennustöitä. YVA-ohjelman liitteinä olevista luontoselvityksistä ei kaikilta osin käy ilmi, millä alueella kartoituksia on tehty. Tämä tulee tarkentaa YVA-selostuksessa, jotta luontoselvitysten riittävyys on mahdollista ottaa kantaa. On hyvä ottaa huomioon, että hankesuunnittelun edetessä ja rakenteiden sijoittelun tarkentuessa voi nousta tarve tehdä tarkentavia maastokartoituksia sellaisille maanrakennuspaikoille, joilta ei ole aikaisemmin tehty kasvillisuus- ja luontotyyppikartoituksia.

Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota siihen, että voimalapaikat 1, 2, 8, 9 ja 10 sijoittuvat luontoselvityksissä arvokkaiksi suoalueiksi tunnistettujen kohteiden läheisyyteen. Hankkeen vaikutukset näihin suoluontotyyppisiin tulee arvioida YVA-selostuksessa. Erityistä painoarvoa tulee antaa kuivatusvaikutusten arvioinnille. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen suunnittelussa uhanalaiseen lajistoon ja luontotyyppisiin kohdistuvia vaikutuksia voidaan parhaiten vähentää voimalapaikkojen ja muun rakentamisen (esim. tiet) sijoittelulla sekä arvokkaisiin luontokohteisiin jätettävien riittävien suojaetäisyyksien avulla.

Yhteisvaikutukset

Hankkeen yhteisvaikutukset luvitettujen voimaloiden ja muun Portin ensimmäisen vaiheen infrastruktuurin kanssa on kaikkien vaikutustyyppien osalta erittäin korostuneessa asemassa. Lisäksi yhteisvaikutuksia maisemaan tulee tarkastella toiminnassa olevan Nuolivaaran tuulivoimapuiston kanssa ja suositellaan tarkasteltavan suunnitteilla olevan Rokamo-Nälkämän tuulivoimahankkeen kanssa niiltä alueilta, joihin sekä näiden hankkeiden että Portin laajennuksen näkemäalue kohdistuu. Poronhoitoon

kohdistuvien yhteisvaikutusten arviointi tulee suunnitella yhdessä paliskunnan kanssa, mutta lähtökohtaisesti tulee tarkastella muita maankäyttöhankkeita koko paliskunnassa.

Vaikutukset toiminnan jälkeen

YVA-ohjelman mukaan pääosa tuulivoimaloiden ja voimajohdon materiaalista voidaan kierrättää. Arviointiselostuksessa tulee esittää arvio tuulivoimaloiden ja niiden perustusten poistamisen yhteydessä muodostuvien materiaalien määrästä ja maisemointiin tarvittavien maa-ainesten määrästä. Lisäksi on hyvä arvioida myös betoniperustusten poistamisesta aiheutuvia vaikutuksia.

Vaikutusten seuranta

YVA-selostuksessa tulee esittää ehdotus seurantajärjestelyistä. Suunnitelmassa seurantajärjestelyistä tulee esittää myös seurannan vastuutasot, seurantatietojen raportointimenetelmät ja aikataulut, tiedon jakaminen sekä seurannan kesto. Yhteysviranomainen katsoo, että ainakin linnustoon, poronhoitoon ja viestintäyhteyksiin kohdistuvia vaikutuksia on syytä seurata. Lisäksi tulee varautua myös muiden vaikutusten seurantaan, mikäli niiden merkittävyys arvioidaan YVA-menettelyssä suureksi kielteiseksi. Suunnitelma poronhoidon seurantajärjestelyistä tulee tehdä yhteistyössä paliskunnan kanssa.

Merkittävät ympäristövaikutukset

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen todennäköisesti merkittävät vaikutukset tulevat YVA-ohjelman ja siitä saadun palautteen perusteella kohdistumaan luontoympäristöön (erityisesti suureen uhanalaiseen petolintuun ja sensitiiviseen nilviäislajiin), yhdyskuntarakenteeseen, ihmisiin ja asutukseen (sis. elinolot ja viihtyvyys, melu- ja välkevaikutukset, virkistyskäyttö, matkailu) sekä maisemaan. Ei voida vielä todeta, ovatko kulttuuriympäristöön, poronhoitoon, viestintäyhteyksiin, vesilain mukaisiin kohteisiin, pohjavesiin tai pintavesiin kohdistuvat vaikutukset merkittäviä, joten ne tulee arvioida YVA-selostuksessa.

Suunnitelma osallistumisen järjestämisestä

YVA-ohjelmassa on lyhyesti esitelty YVA-menettelyyn osallistuminen. Hankkeeseen on perustettu seurantaryhmä, johon on kutsuttu paikallisten yhdistysten ja toimijoiden edustajia sekä viranomaistahoja. Se kokoontui 8.5.2023 ja kokoontuu seuraavan kerran YVA-selostuksen valmistelun aikana. Myös toinen yleisötilaisuus järjestetään YVA-ohjelman mukaan YVA-selostusvaiheessa. YVA-selostuksessa tulee esittää tarkempi

kuvaus osallistumisesta arviointimenettelyn eri vaiheissa ja niiden liittymisestä hankkeen suunnitteluun.

Kemijärven kaupunki kiinnittää lausunnossaan erityistä huomiota osallistumiseen sekä toivoo osallistamista ja vuoropuhelua Suomen matkailutoimijoiden, kaupungin elinkeinopuolen ja alueen asukkaiden kanssa suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa. Lausunnoissa ja mielipiteissä katsotaan myös tarpeelliseksi Kemijärven puolen asukkaiden parempi osallistaminen esimerkiksi yleisötilaisuuksissa. Yhteysviranomainen katsoo, että nämä asiat on hyvä ottaa huomioon YVA-menettelyn osallistumisen suunnittelussa.

Raportointi

YVA-ohjelmassa vain viranomaiskäyttöön tarkoitettussa liitteessä on esitetty myös muita kuin salassa pidettäviä luontoselvityksiä. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa ainoastaan salassa pidettäviä tietoja sisältävien lajien selvitysten tulee olla vain viranomaiskäyttöön tarkoitettussa liitteessä ja kaikkien muiden selvitysten julkisissa liitteissä.

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksen ymmärrettävyyteen ja selkeyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Arvioinnin keskeiset tulokset ja kunkin vaikutuksen merkittävyys tulee esittää havainnollistaen niin, että ne ovat selkeitä myös muille kuin kyseisen alan asiantuntijoille. Erityisen tärkeää on YVA-selostuksen yhteenvedon selkeys ja havainnollisuus, jotta kaikilla osallisilla on mahdollisuus tutustua arvioinnin tuloksiin. Yhteysviranomainen katsoo, että karttojen selkeyteen ja tarkkuuteen tulee kiinnittää YVA-selostuksessa huomiota. Asiakirjan tulee täyttää saavutettavuuden vaatimukset. Arviointiselostuksessa tulee esittää, kuinka tämä yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon arvioinnissa.

Arviointiohjelman laatijoiden ja yhteysviranomaisen pätevyys

YVA-lain 33 §:n mukaisesti hankkeesta vastaavan on varmistettava, että sillä on käytettävissään riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arviointiohjelman ja -selostuksen laadintaan. YVA-ohjelmassa on esitetty vaikutusten arviointiin osallistuva työryhmä asiantuntijoittain. Asiantuntijat ovat koulutettuja ja kokeneita ja heitä on riittävän monipuolisesti. YVA-selostuksessa tulee esittää myös alihankintana tehtävien selvitysten laatijoiden pätevyys.

Yhteysviranomainen on käyttänyt lausunnon laatimiseen asiantuntijatiimiä. Siihen ovat osallistuneet kaikki Lapin ELY-keskuksen vastuualueet sekä ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueen kaikki yksiköt. Yhteysviranomainen katsoo, että sillä on ollut riittävä

asiantuntemus yhteysviranomaisen lausunnon antamiseen. Lausunnon ratkaisija on Leena Ruokanen (FM, suunnittelumaantiede) ja lausunnon esittelijä on Venla Liljeström (YTM, yhteiskuntamaantiede). Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet ylitarkastaja Hannu Raasakka (maanmittausinsinööri, YAMK, kaavoitus, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet), ylitarkastaja Tiina Lovisa Solbär (FT, kulttuurimaantiede, kulttuuriympäristö), hydrogeologi Anne Lindholm (FM, maantiede, maa- ja kallioperä, pohjavedet), vesitalousasiantuntija Anna Kurkela (YAMK MTI, vesitalous), ylitarkastaja Maija Mäkelä (FM, biologia, luontoympäristö, Natura), ylitarkastaja Katri Ruottinen (FM, biologia, luontoympäristö), ylitarkastaja Olli-Pekka Vieltojärvi (FM, biofysiikka, melu, väike, ihmisten elinolot ja viihtyvyys, vaikutukset toiminnan jälkeen), ympäristövastaava Tarmo Oikarinen (MTI, liikenne), porotalousasiantuntija Päivi Kainulainen (FM, maantiede, poronhoito) ja kalastusbiologi Aurora Hatanpää (FM, biologia, kalasto).

Arviointiohjelmalausunnon toimittaminen ja siitä tiedottaminen

Yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa hankkeesta vastaavalle. Lausunto toimitetaan tiedoksi asianomaisille viranomaisille ja mielipiteen esittäneille tahoille.

Arviointiohjelmalausunto julkaistaan yhteysviranomaisen verkkosivuilla osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/portinlaajennustuulivoimahankesallaYVA.

Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus

Suoritemaksu on 13 000 euroa.

Arviointiohjelmasta annettavasta yhteysviranomaisen lausunnosta perittävä maksu on määritetty vaativan hankkeen mukaisesti (18–24 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määrittämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän perustellun päätelmän antamispäivästä (liite).

Sovelletut oikeusohjeet

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 3 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 6 §

Valtioneuvoston asetus (794/20224) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullista suoritteista vuonna 2025 2 §.

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt tuulivoima-asiantuntija Venla Liljeström ja ratkaissut yksikön päällikkö Leena Ruokanen. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Liitteet	Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus
Tiedoksi	Lausunnon antaneet Mielipiteen esittäneet Sallan kunta

Tämä asiakirja LAPELY/924/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/924/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Liljeström Venla 29.09.2025 15:15

Ratkaisija Ruokanen Leena 29.09.2025 15:18